

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S. ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PROBLEMATIKA BEZPEČNOSTI V RUSKU SE ZAMĚŘENÍM NA
ČINNOST BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK**

Autor práce: Michal Zunt

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční studium

Vedoucí práce: PhDr. Jan Gregor, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Michal Zunt

Děkuji vedoucímu bakalářské práce, PhDr. Janu Gregorovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	9
1. POLITICKÁ SITUACE SOUČASNÉHO RUSKA S OHLEDEM NA JEHO BEZPEČNOSTNÍ SITUACI	11
1.1 Parlamentní volby roce 2011.....	11
1.2 Politické strany Ruské federace.....	12
1.2.1 Jednotné Rusko	12
1.2.2 Komunistická strana Ruské federace.....	13
1.2.3 Liberálně-demokratická strana Ruska.....	14
2. HISTORICKÝ VÝVOJ RUSKÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK OD VZNIKU SSSR PO SOUČASNOST	16
2.1 Rudá armáda.....	16
2.2 Sovětská armáda.....	21
2.3 Lidový komisariát vnitřních záležitostí.....	22
2.4 Ministerstvo vnitra.....	24
2.5 Výbor státní bezpečnosti.....	25
2.6 Federální bezpečnostní služba Ruské federace.....	25
2.7 Pozemní síly Ruské federace.....	26
2.8 Sovětská policie.....	28
2.9 Ruská policie.....	28
3. SOUČASNÁ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE V RUSKÉ FEDERACI	30
3.1 Protivládní demonstrace.....	30
3.2 Rizika sociálních a etnických nepokojů.....	32
4. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE RUSKA V OBLASTI BOJE S TERORISMEM	34
4.1 Návrat do Afghánistánu.....	34

4.2 Boje se somálskými piráty.....	35
5. TERORISMUS NA ÚZEMÍ RUSKÉ FEDERACE.....	37
5.1 Bombové útoky na ruské panelové domy.....	37
5.2 Obsazení budovy divadla na Dubrovce.....	39
5.3 Beslanský školní masakr.....	40
5.4 Teroristický útok na Něvský expres.....	42
5.5 Sebevražedné útoky v moskevském metru.....	42
5.6 Exploze na mezinárodním letišti Domodědovo.....	44
6. ORGANIZOVANÝ ZLOČIN NA ÚZEMÍ RUSKÉ FEDERACE.....	46
6.1 Historie ruského organizovaného zločinu.....	46
6.2 Současný stav organizovaného zločinu v Rusku.....	47
7. OZBROJENÉ KONFLIKTY NA ÚZEMÍ RUSKÉ FEDERACE.....	49
7.1 První čečenská válka.....	49
7.2 Invaze do Dagestánu.....	51
7.3 Druhá čečenská válka.....	53
8. PŘESHRANIČNÍ KONFLIKTY S ÚČASTÍ RUSKA.....	57
8.1 Válka v Jižní Osetii.....	57
8.2 Protesty v Estonsku.....	60
8.3 Spor o Kurilské ostrovy.....	61
8.4 Kauza Litviněnko.....	63
9. OHNISKA A PŘÍČINY POTENCIÁLNÍCH KONFLIKTŮ.....	64
ZÁVĚR.....	66
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	67

ABSTRAKT.....71

ABSTRACT.....72

ÚVOD

Hlavním cílem bakalářské práce je rozbor bezpečnostní situace na území Ruské federace s ohledem na fungování ruských bezpečnostních složek. Vedlejším cílem bakalářské práce je analýza politické situace současného Ruska s ohledem na jeho bezpečnost, bezpečnostní politiku a analýzu přeshraničních konfliktů s účastí Ruska.

Bakalářská práce bude objasňovat problémy současné politické situace v Ruské federaci, efektivitu fungování ruských ozbrojených složek, organizovaný zločin, ozbrojené konflikty a ohniska potenciálních konfliktů.

Zastoupení tohoto tématu v literatuře není příliš rozsáhlé. Autoři specializující se na tuto problematiku se většinou zaměřují na historii ruských bezpečnostních složek v době komunistického režimu a působení ruských zločineckých struktur v zahraničí. Z těchto důvodů vzhledem k problému s vyhledáváním odpovídajících zdrojů k ústřednímu tématu práce jsem se rozhodl demonstrovat práci ruských bezpečnostních složek na ozbrojených konfliktech za účasti Armády Ruské federace a Federální bezpečnostní služby. Domnívám se, že se mi tímto širším pojetím podařilo podat komplexnější pohled na danou problematiku. Bakalářská práce se skládá z devíti kapitol a dvaceti osmi podkapitol. První kapitola se zabývá parlamentními volbami v prosinci 2011 a okrajově i prezidentskými volbami v březnu 2012 a také charakteristikou všech politických stran, zastoupených ve Státní dumě Ruské federace. Druhá kapitola pojednává o historii ruských bezpečnostních složek od počátku 20. let minulého století až po současnost. Třetí kapitola se zabývá demonstracemi proti nedávno uskutečněným ruským parlamentním a prezidentským volbám a analyzuje možná rizika sociálních a etnických nepokojů. Čtvrtá kapitola pojednává o budoucím nasazení ruských ozbrojených sil v rámci probíhající operace Trvalá svoboda v Afghánistánu a o působení ruského námořnictva v mezinárodních vodách Adenského zálivu. Pátá kapitola popisuje průběh nejznámějších teroristických útoků spáchaných na území Ruské federace od konce devadesátých let. Šestá kapitola se zabývá počátky a historií ruského organizovaného zločinu a charakterizuje jeho současný stav. Sedmá a osmá kapitola popisují průběh jednotlivých ozbrojených konfliktů za účasti ruských vojenských sil a Federální bezpečnostní služby Ruské federace. Poslední kapitola rozebírá příklady některých potenciálních sporů s pravděpodobným podílem ruských bezpečnostních složek. Téma bezpečnosti v Rusku se zaměřením na činnost bezpečnostních složek je v současné době velmi aktuální, protože žijeme v globalizovaném světě, kde je bezpečnostní situace mezi jednotlivými státy úzce

propojena a Ruská federace působí v oblasti mezinárodní bezpečnosti jako významný aktér. Na území Ruské federace působí mnoho českých firem, které zde investují, a je v zájmu ruského státu, aby se zde cítily bezpečně. Česká republika je dále významným dovozcem ruské ropy a zemního plynu, na kterém je závislé její hospodářství. Zhoršení bezpečnostní situace v Rusku a neschopnost jeho ozbrojených složek čelit těmto vnitřním hrozbám by mělo zásadní vliv na vývoz ropy a zemního plynu do zahraničí.

Pro studovaný obor Bezpečnostně-právní činnost ve veřejné správě je toto téma důležité tím, že, jestliže na území Ruské federace dojde k rapidnímu zvýšení míry kriminality i jiných bezpečnostních hrozeb a začnou zde vznikat nové zločinecké struktury, brzy začnou působit i v jiných evropských státech skrze své nově založené buňky (jakési pobočky), včetně České republiky. Tato situace by pro státní bezpečnostní složky působící ve veřejné správě České republiky (Policie ČR, ÚOOZ, URNA, BIS atd.) znamenala vynaložení velkého úsilí a výdajů s cílem čelit těmto novým bezpečnostním hrozbám na našem území.

1. POLITICKÁ SITUACE SOUČASNÉHO RUSKA S OHLEDEM NA JEHO BEZPEČNOSTNÍ SITUACI

1.1 Parlamentní volby v roce 2011

V prosinci 2011 se v celém Rusku konaly parlamentní volby do Státní dumy. Vítězem těchto voleb se s přehledem stala vládnoucí strana Jednotné Rusko v čele s jejím předsedou a tehdejším premiérem ruské vlády Vladimírem Vladimirovičem Putinem. Je pravda, že vítězná strana Jednotné Rusko si oproti minulým volbám do Státní dumy, které se konaly v roce 2007, o několik procent volebních hlasů pohoršila, nicméně stále zůstává nejsilnější politickou stranou v Ruské federaci a ve Státní dumě tvoří její poslanci nadpoloviční většinu (ze 450 křesel obsadila strana Jednotné Rusko 238 křesel). Internetový server novinky.cz k této problematice uvádí, že¹ „...Po sečtení 95,7 procenta hlasů získala strana Jednotné Rusko 49,54 procenta hlasů, uvádí RIA Novosti. I to je však značně více, než mají ostatní strany. Komunisté dostali 19,13 procenta, Spravedlivé Rusko 13,18 procenta a Žirinovského nacionalisté z LDPR pak 11,66 %. Uvedl to Nikola Konkin z centrální volební komise.“ Vítězstvím této strany bylo zajištěno zachování stabilizace ruských bezpečnostních složek a bezpečnostní situace na území Ruské federace v komplexní rovině.

Na druhém místě se v parlamentních volbách umístila Komunistická strana Ruské federace v čele s jejím předsedou Gennadijem Zjuganovem, která získala ve Státní dumě dohromady 92 křesel. Tato strana si ze všech politických stran, které se dostaly do Státní dumy, od minulých voleb v roce 2007 asi nejvíce polepšila. Příčinu tohoto náhlého vzestupu této extrémně levicové strany působící na území Ruské federace lze spatřovat v ekonomických dopadech tehdejší světové hospodářské krize v podobě postupného snižování životní úrovně části obyvatel Ruska a růstu nezaměstnanosti. Umístění Komunistické strany Ruské federace jako druhé nejsilnější politické strany ve Státní dumě může posílit její politický a celospolečenský vliv v Rusku, avšak nezískala nadpoloviční většinu v parlamentu, a nemá tudíž vliv na ruskou policii, armádu a tajné služby. Třetí místo v parlamentních volbách obsadila politická strana Spravedlivé Rusko v čele se svým předsedou Nikolajem Levičevem. Tento politický subjekt se řadí mezi podporovatele současné vládnoucí strany Jednotné Rusko a v mnoha ohledech se identifikuje s jejím politickým programem ohledně

---

¹ NOVINKY CZ, *Putinova strana vyhrála volby, ale značně oslabila* [on line].5.12.2012. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW:<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/252495-putinova-strana-vyhrala-volby-ale-znacne-oslabila.html>

bezpečnostní situace v zemi.

Poslední politickou stranou, která se dostala do Státní dumy, byla extrémně pravicová Liberálně-demokratická strana Ruska v čele s jejím předsedou Vladimírem Žirinovskij. Tato strana si oproti minulým volbám také značně polepšila, avšak ne v takové míře jako KPRF. Důvodem jejího nárůstu počtu hlasů je podobně jako u Komunistické strany Ruské federace současná hospodářská krize, která se negativně promítla v běžném životě obyčejných Rusů. Dalším důvodem její oblíbenosti v současném Rusku, především ve velkých městech, je problém s imigranty, kteří jsou často během hospodářské krize bez práce a jsou závislí na pomoci státu. Těto situace zneužívají nacionalisté k získávání nových příznivců a ke své podpoře. Tato politická strana podobně jako KPRF nezískala nadpoloviční většinu hlasů v parlamentních volbách, a proto nemají její nejvyšší političtí představitelé na ruské státní bezpečnostní složky politický vliv.

1.2 Politické strany Ruské federace

1.2.1 Jednotné Rusko

Politická strana Jednotné Rusko byla založena v prosinci 2001 sloučením Jednotné strany Ruska a Vlasti – Všeruské strany. Internetové stránky Hlas Ruska k této problematice uvádějí, že² „...*Jednotné Rusko vzniklo úředně 1. prosince 2001. V roce 2003 vytvořilo ve Státní dumě parlamentní většinu, v roce 2007 ústavní většinu.*“ Jejím předsedou byl ihned po jejím vzniku zvolen budoucí ruský prezident Vladimir Vladimirovič Putin. Členem této politické strany je i nynější ruský prezident Dmitrij Anatolijevič Medvěděv. Jednotné Rusko lze charakterizovat jako středo-pravicovou stranu, která se zasazuje o konzervativní hodnoty a urovnání vztahů s pravoslavnou církví. Tato politická strana dále prosazuje svobodný trh, jehož existenci ale podmiňuje stabilním právním prostředím v zemi v reakci na éru ruského prezidenta Borise Jelcina v 90. letech 20. století, kdy bylo tržní hospodářství tzv. povýšeno nad zákony, což mělo za následek zvýšení hospodářské kriminality v zemi a zhoršení bezpečnostní situace na území Ruské federace. Jednotné Rusko také podporuje zájmy a ochranu etnických Rusů žijících mimo území ruského státu jako důsledek rozpadu Sovětského svazu. Tato podpora je nejvíce zaměřena na pobaltské země, kde vlivem rusifikace tvoří etničtí Rusové v některých případech dokonce třetinu obyvatelstva, dále pak na Bělorusko,

---

² HLAS RUSKA. *Jednotné Rusko* [on line].17.11.2011. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW: <http://czech.ruvr.ru/2011/11/16/60501016.html>

Ukrajinu, kavkazské republiky a v neposlední řadě také na středoasijské republiky mezi které patří Kazachstán, Uzbekistán, Tádžikistán a Kyrgyzstán.

Politický program Jednotného Ruska lze charakterizovat jako velmi pro podnikatelský. Touto orientací si strana získala přízeň mnoha malých, ale i středních ruských firem, působících v zemi. Velké firmy, jako např. plynárenský koncern Gazprom, dokázala naopak omezit v jejich rozhodovacích možnostech ve prospěch ruských občanů. Všechny velké ropné a plynárenské společnosti jsou již nyní pod hospodářskou kontrolou státu a ruská vláda v nich má svého zástupce, který dohlíží na bezpečnostní a strategické směřování těchto koncernů. Voličskou základnu Jednotného Ruska tvoří především podnikatelé, jak již bylo výše zmíněno, dále pak státní zaměstnanci, občané disponující vyššími příjmy, vzdělaní obyvatelé měst a ruští venkované, kterým vláda Jednotného Ruska zajistila zlepšení životní úrovně a přístup k rekvalifikaci. Do skupiny státních zaměstnanců patří nejen úředníci ministerstev a jiných státních úřadů, ale i policisté a vojáci, což má také vliv na bezpečnostní situaci v zemi. Důvodem jejich podpory Jednotnému Rusku je garance jistoty zaměstnání a pravidelného měsíčního platu.

Během již více než devítiletého vládnutí politické strany Jednotného Ruska došlo k bezpečnostní stabilizaci Ruské federace v oblasti hospodářské kriminality, průhlednějšímu financování ruských ozbrojených sil, efektivnějšímu potírání zločinnosti a politicko- bezpečnostní stabilizaci kavkazských republik, které již delší dobu vykazují separatistické tendence. Politická strana Jednotné Rusko dokázala také zlepšit hospodářskou situaci v zemi a zvýšit obyčejným Rusům životní úroveň ze zisků z ropy a zemního plynu.

1.2.2 Komunistická strana Ruské federace

Komunistická strana Ruské federace byla založena v únoru 1993 jako nástupkyně Komunistické strany Sovětského svazu. V současné době je tato politická strana nejsilnější opoziční silou v ruském parlamentu. Jejím předsedou je její spoluzakladatel a neúspěšný kandidát na prezidenta v roce 2000 Gennadij Zjuganov.

Komunistickou stranu Ruské federace lze ve stranickém spektru identifikovat jako extrémně levicovou politickou stranu, která má tendenci k populismu ze strany jejich čelních představitelů. Oficiálním ideologickým směrem této strany je kombinace marxismu-leninismu s prvky ruského vlastenectví a radikálního nacionalismu.

Internetové stránky Hlas Ruska uvádějí, že³ „...KPRF je ideologickou nástupkyní KSSS. Vznikla v únoru 1993. Strategický cíl strany spočívá ve vybudování v RF obnoveného socialismu a obrodě SSSR. Na krátkodobou perspektivu je to příchod k moci vlasteneckých sil, znárodnění zemských útroby, strategických odvětví ekonomiky se zachováním malého a středního podnikatelství, vybudování sociálního státu.“ Komunistická strana Ruské federace dále vehementně usiluje o rehabilitaci sovětského diktátora Josifa Vissarionoviče Stalina, který byl podle jejích slov jedním z nejvýznamnějších ruských politiků v dějinách moderního Ruska.

Volební program Komunistické strany Ruské federace obsahuje v drtivé míře aspekty kolektivizace a všeobecného znárodnění. Mezi některé body jejího volebního programu patří např. znárodnění finančního sektoru a zahraničních bank, znovuvybudování jednotných zemědělských družstev, tzv. kolchozů, zastavení pomluv ruské a sovětské historie na veřejnosti, obnovení standardů ve vzdělávání z dob Sovětského svazu atd. Mezi voliče Komunistické strany Ruské federace patří zejména nízkopříjmové obyvatelstvo z velkých měst, dále pak občané s nižším vzděláním, jako např. dělníci a důchodci bez ohledu na své příjmy nebo svůj městský nebo venkovský původ. V současné době získává tato politická strana své nové voliče zejména mezi mladými lidmi, kteří jsou v důsledku hospodářské krize nezaměstnaní nebo se cítí být již z jakýchkoliv důvodů v ruské společnosti sociálně a ekonomicky frustrovaní.

Komunistická strana Ruské federace nepředstavuje v současné době naléhavé bezpečnostní riziko na území Ruska oproti jiným závažnějším hrozbám, kterým musí nyní ruské bezpečnostní složky čelit. Její radikální členové a příznivci jako např. Předvoj rudé mládeže mohou však vyvolávat na protivládních demonstracích nepokoje a tím se dostat do konfliktu s policií. Následné incidenty mohou být v médiích prezentovány v jejich prospěch.

1.2.3 Liberálně-demokratická strana Ruska

Liberálně-demokratická strana Ruska byla založena v roce 1991 jako politická strana vymezená jednak vůči kapitalismu, který byl prosazován tehdejšími ruskými prezidenty Borisem Jelcinem, jednak proti komunismu, který byl praktikován v Rusku předchozích několik desetiletí a který posléze opět prosazovala ve volební kampani Komunistická strana Ruské federace. Současným předsedou Liberálně-demokratické strany Ruska je Vladimir Žirinovskij, který proslul zejména svými radikálními názory

---

³ HLAS RUSKA. KPRF [on line].17.11.2011. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW:<http://czech.ruvr.ru/2011/11/16/60501660.html>

na řešení mnoha společenských problémů a také svými antisemitskými výroky.

Ideologicky lze tuto politickou stranu pojmout jako krajně pravicovou, která se vyznačuje všudypřítomným extrémním nacionalismem. Ačkoliv tato politická strana sama sebe označuje za centristický reformní politický subjekt prosazující tzv. třetí cestu, je odbornou veřejností vnímána spíše jako politická strana obsahující prvky xenofobie a antiliberalismu. Internetové stránky Hlas Ruska uvádějí, že⁴ „...*Někteří politologové se domnívají, že LDSR nemá s liberalismem a demokracií nic společného.*“

Liberálně-demokratická strana Ruska požaduje ve svém programu obnovení státních hranic z dob carského Ruska včetně zabrání Finska, Aljašky a Polska jakožto součástí bývalého ruského impéria. Dále její politický program obsahuje mnoho kontroverzních návrhů, např. odsun všech neruských obyvatel z území Ruské federace, zavedení kontroly státu nad ruskou půdou atd. Obecněji se dá říci, že strana nabízí ve svém volebním programu ruským občanům rychlá a účinná politická řešení, která však většinou zavání populismem. Voličská struktura této politické strany je víceméně obdobná jako u již zmíněné Komunistické strany Ruské federace. Voliči a příznivci Liberálně-demokratické strany pocházejí zejména z velkých měst, mají většinou nižší vzdělání a jsou obvykle nezaměstnaní nebo se vykazují nízkými příjmy. Na rozdíl od Komunistické strany Ruské federace se ale většinou jedná o mladší voliče, kteří jsou mnohem radikálnější ve svých názorech a vykazují vyšší míru aktivity než členové extrémní levice. Sympatizanti nebo členové Liberálně-demokratické strany mohou infiltrovat ruské bezpečnostní složky skrze své členství v armádě a státní policii. Mohou zde podněcovat ostatní své kolegy k nenávisti vůči všemu, co není ruské nebo co nepochází z Ruska. Její příznivci mohou také vyvolávat střety na různých demonstracích ať již s anarchisty nebo se zasahující pořádkovou policií. Avšak není v jejich možnostech pokusit se destabilizovat veřejný pořádek na celostátní úrovni.

---

⁴ HLAS RUSKA. *LDSR* [on line].17.11.2011. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW: <http://czech.ruvr.ru/2011/11/17/60573023.html>

2. HISTORICKÝ VÝVOJ RUSKÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK OD VZNIKU SSSR PO SOUČASNOST

V prosinci 1922 byl založen Sovětský svaz. Milan Švankmajer, Václav Veber, Zdeněk Sládek, Vladislav Moulis a Libor Dvořák k této problematice uvádějí, že⁵ „...Pod Leninovým vlivem byl koncem roku 1922 utvořen Svaz sovětských socialistických republik jako federální stát.“ Stalo se tak poté, co došlo ke spojení čtyř tehdejších sovětských socialistických republik – Ruské sovětské federativní socialistické republiky, Ukrajinské sovětské socialistické republiky, Běloruské sovětské socialistické republiky a Zakavkazské federativní socialistické republiky.

Inhed po založení Sovětského svazu bylo třeba opět obnovit právo a pořádek. Domněnka tehdejšího komunistického politika a vůdce bolševické strany Vladimira Iljiče Lenina, že v novém bolševickém Rusku se společnost obejde bez policie, armády a jiných bezpečnostních složek, ba dokonce i bez tajných služeb, se brzy ukázala být velmi nereálnou. Ruské bezpečnostní složky prošly od roku 1922 celou řadou proměn, jak ve své organizační struktuře, tak ve svém směřování a určování prioritních cílů.

2.1 Rudá armáda

Rudá armáda byla založena v lednu 1918 lidovým komisařem války a ruským komunistickým politikem Lvem Trockijem za účelem ochrany bolševické revoluce během ruské občanské války. Většina obyčejných vojáků Rudé armády pocházela z řad rolníků a dělníků. Důstojnický sbor Rudé armády byl tvořen z větší části dezertéry z bývalé carské armády. Nikoliv však generalitou, ta zůstávala věrná bývalému carskému režimu a nyní bojovala ve spojení s Bělogvardějci proti společnému nepříteli, kterým byli ruští komunisté, již se po bolševické revoluci dostali k moci.

Inhed po svém vzniku, jak již bylo částečně řečeno, musela Rudá armáda čelit antikomunistickým Bělogvardějským vojskům v Ruské občanské válce. Válka trvala tři roky a Bělogvardějská vojska v nich utrpěla drtivou porážku. Vítězství Rudé armády mělo za následek upevnění mocenských pozic bolševiků na celém území tehdejšího Ruska a potvrzení legitimacy již dříve ustanovené bolševické vlády jako jediného oficiálního nositele moci v zemi. Z ruské občanské války vzešli někteří budoucí političtí vůdci Sovětského svazu. Během Stalinových čistek, které se uskutečnily ve 30. letech, byl zlikvidován prakticky celý důstojnický sbor a generalita Rudé armády. Vyšší i nižší

---

⁵ ŠVANKMAJER, M a kol. *Dějiny Ruska*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2004. s.353

důstojníci byli v tzv. Moskevských procesech, které byly v naprosté většině vykonstruované a přímo na politickou objednávku, v lepším případě odsouzení k několika letům vězení v sibiřských gulazích, do kterých byli následně deportováni, nebo v horších případech odsouzení k trestu smrti za vlastizradu. Prakticky všichni generálové Rudé armády byli fyzicky zlikvidováni, protože zde panovala Stalinova obava, že by mohli ohrozit jeho politickou pozici jakožto neomezeného diktátora v Sovětském svazu. Milan Švankmajer, Václav Veber, Zdeněk Sládek, Vladislav Moulis a Libor Dvořák k této problematice uvádějí, že⁶ „...Čistkám padli za oběť tři z pěti maršálů, 14 ze 16 armádních velitelů prvního a druhého stupně, všech osm admirálů, 60 ze 67 sborových velitelů, 136 ze 199 divizních velitelů, 221 ze 397 brigádních velitelů. Dále zmizelo všech 11 náměstků lidového komisaře vojenství, 75 z 80 členů Nejvyšší vojenské rady. Asi polovina důstojnického sboru byla uvězněna, včetně velitelského sboru praporů a rot.“ Tyto velké čistky v Rudé armádě měly za následek její totální zdecimování a ztrátu jakékoliv schopnosti sama sebe organizovat či plánovat válečné operace. Nemalá část odsouzených důstojníků a generálů disponovala cennými zkušenostmi z bojů proti Bělogvardějcům, z Dálného východu a ze Španělské občanské války. Na nově uvolněná místa v důstojnickém sboru byli Stalinem dosazeni straničtí funkcionáři, avšak bez patřičného vojenského vzdělání a bojových zkušeností.

Rudá armáda se na konci 30. let 20. století zúčastnila tzv. Zimní války, kde bojovala proti méně početným, avšak lépe organizovaným finským jednotkám. Rusové předpokládali rychlé vítězství nad finskými ozbrojenými silami, avšak díky dobré obranyschopnosti finských vojsk a destabilizovanému stavu Rudé armády vlivem čistek z 30. let nebylo očekávané bleskové porážky Finska dosaženo. Milan Švankmajer, Václav Veber, Zdeněk Sládek, Vladislav Moulis a Libor Dvořák uvádějí, že⁷ „...První nápory Rudé armády skončily téměř katastrofou. Zdá se, že sovětské velení podcenilo sílu nepřítele i důsledky čistek v armádě. Úporný odpor Finů zřejmě vyplýval z pochopení toho, že jde o národní a státní bytí či nebytí.“ Naplno se také v řadách Rudé armády začala projevovat nezkušenost a nepřipravenost na boj v subarktických podmínkách. Nicméně díky početní převaze se později Rudé armádě podařilo prolomit finské obranné pozice a donutit finskou vládu k jednání o ukončení války. Válka trvala rok a skončila tzv. Moskevským mírem, kde Finsko muselo akceptovat většinu ruských

---

⁶ ŠVANKMAJER, M a kol. *Dějiny Ruska*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2004. s.377

⁷ ŠVANKMAJER, M a kol. *Dějiny Ruska*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2004. s.388

podmínek. V Zimní válce ztratila Rudá armáda více než 130 000 svých vojáků, kteří padli v boji. Dále bylo zničeno velké množství sovětských tanků, obrněných vozidel a letadel. Konflikt s Finskem jasně ukázal, v jakém demoralizovaném stavu se Rudá armáda v tehdejší době nacházela a jaký chaos panoval v tehdejších velitelských kruzích Rudoarmějců. V roce 1939 obsadily jednotky Rudé armády východní část Polska na základě Smlouvy o neútočení s nacistickým Německem. Milan Švankmajer, Václav Veber, Zdeněk Sládek, Vladislav Moulis a Libor Dvořák uvádějí, že⁸ „...*Polské vládě zdůvodnila Moskva anexi východních částí Polska tím, že nemůže ponechat na pospas osudu na polském území žijící ukrajinské a běloruské pokrevní bratry.*“ Ofenziva Rudoarmějců se prakticky nesetkala s odporem, protože většina vojáků polské armády bojovala v západním Polsku s Wehrmachtem. Ztráty Rudé armády, ať již lidské nebo materiální, byly v tomto tažení zcela zanedbatelné. O několik měsíců později obsadila Rudá armáda také Litvu, Lotyšsko a Estonsko. Stalo se tak na základě tajného dodatku ke Smlouvě o neútočení. Rudá armáda v té době procházela reorganizací svého generálního štábu i důstojnického sboru, byla vyzbrojena novými vozidly a tanky, její vojáci dostali nové zbraně atd. Nicméně osud Rudé armády byl již v té době dávno zpečetěn. Dne 22. července 1941 zahájil německý vůdce Adolf Hitler bez jakéhokoliv oficiálního vyhlášení války tažení proti Sovětskému svazu. Více než tři miliony německých vojáků a jejich spojenců v ten den překročilo západní hranice Sovětského svazu, a zahájily tak největší pozemní ofenzivu v dějinách lidstva. Cílem tohoto tažení, jež neslo krycí název operace Barbarossa, bylo získání životního prostoru pro etnické Němce, který se měl právě nacházet na území Ruska.

Odtud měl podle nacistických představ vzejít nový německý člověk, který bude plně oddán nacistické ideologii. Druhým důvodem této operace bylo zničení komunismu jakožto úhlavního nepřítele nacistického Německa.

Sovětský svaz nebyl na válku s Německem připraven. Rudá armáda sice disponovala novými moderními zbraněmi i početní převahou, ale byla stále oslabena čistkami v důstojnickém sboru a generalitě. Svou roli zde sehrál také moment překvapení ze strany nacistického Německa.

Německá vojska v prvních měsících války postupovala do vnitrozemí Ruska směrem na východ bez jakéhokoliv většího odporu, který by mohl zastavit celé východní tažení. Je pravda, že Rudá armáda kladla odpor postupujícímu Wehrmachtu, nicméně letecká převaha Němců ve vzduchu vždy sehrála svou rozhodující roli. Rudá

---

⁸ ŠVANKMAJER, M a kol. *Dějiny Ruska*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2004. s.388

armáda byla v té době nucena ustupovat čím dál více na východ. Některé armádní skupiny Rudoarmějců byly důsledkem špatného rozhodování svých generálů obklíčeny postupující německou armádou a jejich vojáci padli do zajetí. Odhaduje se, že v té době padlo do zajetí okolo tří milionů sovětských vojáků. Rudá armáda také ztratila mnoho tanků a obrněných vozidel.

Na podzim 1941 dobyla německá armáda ruské město Smolensk, který byl jakousi branou k cestě na Moskvu. Avšak v zimě 1941 udeřily silné mrazy a německý postup se zastavil. Wehrmacht stál v té době několik kilometrů od Moskvy.

Sovětský vůdce Josif Vissarionovič Stalin dostal v té době ujištění, že Japonsko se v dohledné době nepokusí napadnout Sovětský svaz. Mohl tak z Dálného východu přemístit k Moskvě sibiřské ostřílené elitní jednotky v celkovém počtu okolo 700 000 mužů. V prosinci 1941 zahájila Rudá armáda, posílena novými vojáky ze Sibíře, mohutnou protiofenzivu. Německá vojska byla nucena ustoupit několik set kilometrů na západ. Janusz Piekalkiewicz k této problematice uvádí, že⁹ „...*V bitvě u Moskvy utrpěla německá branná moc svou první strategickou porážku ve druhé světové válce. Rudá armáda rozbila koncepci bleskové války, vedené na Východě. Během dvouměsíčního ústupu a obranných bojů se pod údery sovětských vojsk vyčerpala úderná síla protivníka. Sověti převzali strategickou iniciativu, způsobili Němcům těžké ztráty a donutili je k ústupu.*“ Sovětské hlavní město bylo zachráněno. V létě 1942 se Rudá armáda pokusila o ofenzivu na jižní části fronty v oblasti jihovýchodní Ukrajiny. Tato ofenziva však byla německými vojsky zastavena a její vojáci byli důsledkem špatného velení Rudé armády opět obklíčeni Wehrmachtem. Několik stovek tisíc Rudoarmějců padlo do zajetí a bylo posláno na nucené práce do Německa. Důsledkem neúspěšné protiofenzivy byly lidské i materiální ztráty Rudé armády, ale ve srovnání se ztrátami Rudoarmějců v počátečních měsících války neměla tato nynější prohra tak vysokou cenu. Také německá armáda zahájila v létě 1942 mohutnou ofenzivu na jižní části fronty s cílem dobýt město Stalingrad a obsadit ropná pole na Kavkaze. Zpočátku probíhalo celé tažení úspěšně, Rudoarmějci ustupovali směrem k Volze, avšak v říjnu 1942, kdy německé jednotky 6. armády dosáhly města, jež neslo Stalinovo jméno, se do té doby rychlý motorizovaný postup Wehrmachtu zastavil. Na základě Stalinova rozkazu č. 227, který vešel ve známost svou nejslavnější frází „Zpátky ani krok“, bojovali vojáci Rudé armády ve městě Stalingrad o každou ulici, ne-li o každý dům. Němečtí útočníci byli překvapeni houževnatým a tvrdošíjným

---

⁹ PIEKALKIEWICZ, L. *Bitva o Moskvu*. Praha : NAŠE VOJSKO, 2004. s. 289

odporem, který byl kladen ze strany obránců. Vojáci Rudé armády totiž věděli, že nemají v podstatě kam ustoupit, a také věděli, že padne-li Stalingrad jakožto strategicky důležitý bod zásobování zbytku země, padne i celý Sovětský svaz. Němečtí útočníci pomalu postupovali i přes velmi tuhý odpor Rudoarmějců směrem do nitra města a pomalu začali dosahovat řeky Volhy. Obránci města byli nuceni k ústupu směrem blíže k Volze. Počátkem listopadu bylo město Němci již téměř dobyto.

Avšak v polovině listopadu 1942 zahájila Rudá armáda mohutnou ofenzivu s cílem obklíčit německou 6. armádu a osvobodit město Stalingrad. Více než jeden milion ruských vojáků obklíčil Stalingrad ze dvou stran. Více než 200 000 německých vojáků, nacházejících se ve Stalingradu, se náhle ocitlo v pasti. Německý vůdce Adolf Hitler jakýkoliv ústup ze Stalingradu zakázal. Guido Knopp k této problematice uvádí, že¹⁰ „...*Mezitím se situace obklíčených vojsk dramaticky zhoršila. Rudá armáda posílila kruh okolo Němců, řada zásobovacích skladů Wehrmachtu padla do sovětských rukou. Tím se beztak již napjatá zásobovací situace dále zhoršila.*“ Osud německé 6. armády tím byl definitivně zpečetěn. Německé jednotky, nacházející se v té době na jihovýchodní frontě, se sice pokusily o vyproštění 6. armády, avšak tato vyprošťovací akce nebyla úspěšná.

V lednu 1943 německá 6. armáda kapitulovala. Více než 100 000 německých vojáků padlo do zajetí. Ostatní němečtí vojáci padli v boji. Guido Knopp k této problematice dále uvádí, že¹¹ „...*K dobývání Stalingradu nastoupilo bezmála 300 000 Němců. Po dvaasedmdesáti dnech rozhořčených a krvavých bojů, po dvou a půl měsících hladu a chladu zůstávalo v troskách zničeného města ještě dobrých 100 000 vojáků.*“ Ztráty Rudé armády byly také vysoké. V bitvě o Stalingrad padlo přes 400 000 vojáků Rudé armády. Avšak Sovětský svaz mohl tyto ztráty na rozdíl od nacistického Německa nahradit vzhledem ke svému obrovskému lidskému a materiálnímu potenciálu.

Vítězství Rudé armády v bitvě u Stalingradu znamenalo bod obratu v celé Velké vlastenecké válce i v druhé světové válce vůbec. Německá vojska byla od té doby nucena neustále ustupovat zpět na západ. Bitva u Stalingradu ukázala na velmi dobré bojové schopnosti vojáků Rudé armády a z psychologického hlediska posílila jejich sebevědomí. V létě 1943 Rudoarmějci osvobodili Krymský poloostrov a východní část Ukrajiny. Na přelomu roku 1943/1944 prolomili vojáci Rudé armády německou

---

¹⁰ KNOPP, K. *Stalingrad*. Praha : Euromedia group, 2005. s. 235

¹¹ KNOPP, K. *Stalingrad*. Praha : Euromedia group, 2005. s. 336

blokádu města Leningrad a dále osvobodili zbytek území Ukrajiny.

V létě 1944 zahájila Rudá armáda mohutnou ofenzivu v Bělorusku, které posléze opět osvobodila. Vojáci Rudé armády tehdy stanuli na hranicích nacistického Německa. V zimě na přelomu let 1944/1945 osvobodila Rudá armáda pobaltské státy, balkánské země a Polsko. Na jaře 1945 dobyli vojáci Rudé armády východní Prusko, fašistické Maďarsko a Slovensko a východní části nacistického Německa.

V dubnu 1945 stanula Rudá armáda před hlavním městem hitlerovského Německa. Pouliční boje ve městě trvaly přes 14 dní. O vítězi celé bitvy nebyl již od samého počátku pochyb. Bitva o Berlín znamenala vzhledem k velmi tvrdým bojům na východní frontě pro vojáky Rudé armády jakési konečné zadostiučinění.

Podle stávajících dostupných informací se počet lidských obětí Rudé armády odhaduje na více než 7 000 000 padlých vojáků. Sovětský svaz se tak zařadil na první místo v žebříčku počtu padlých vojáků v armádách, které se zúčastnily druhé světové války. Nicméně i přes toto neblahé prvenství se Rudá armáda po skončení druhé světové války stala největším vojskem na světě s celkovým počtem 5 000 000 vojáků působících v aktivní službě.

2.3 Sovětská armáda

V roce 1946 byla oficiálně Rudá armáda přejmenována na Sovětskou armádu. V roce 1949 vyvinuli vědci Sovětské armády atomovou zbraň, která byla následně otestována na neobydleném území sibiřské oblasti. Sovětský svaz se tak stal druhou atomovou mocností hned po Američanech. V době studené války měla Sovětská armáda rozmístěny své divize v zemích Varšavské smlouvy. V 50. letech vojáci Sovětské armády násilně potlačili povstání ve východním Německu a Maďarsku. V roce 1968 podnikla sovětská vojska invazi do Československa s cílem zastavit demokratizaci československého komunistického režimu. Během studené války se také Sovětská armáda nepřímo angažovala v mnoha ozbrojených konfliktech v Asii, ale i v Africe, většinou formou vojenských poradců či materiální pomoci spřáteleným komunistickým režimům. Jako příklad můžeme uvést Severní Koreu, Severní Vietnam nebo Etiopii a Angolu. V prosinci 1979 se uskutečnila invaze Sovětské armády do Afghánistánu v počtu necelých 100 000 mužů. Cílem Sovětské invaze do Afghánistánu bylo podpořit místní komunisty a nastolit zde prosovětský režim. Celý konflikt trval téměř 10 let bez jakéhokoliv uspokojivého výsledku pro velení Sovětské armády. Vojáci Sovětského svazu museli čelit skrytému boji s afghánskými partyzány, většinou s islamistickými bojovníky, kteří na rozdíl od invazních sovětských vojsk dobře znali prostředí a místní

poměry. Ztráty sovětské armády s postupem let trvání konfliktu rostly čím dál více.

V roce 1989 byla Sovětská armáda na základě Ženevských úmluv z Afghánistánu stažena. Šárka Waisová uvádí,¹² „...*V souvislosti s proměnou zájmů a hodnot sovětské zahraniční politiky po nástupu M. Gorbačova a s uvolňováním bipolární konfrontace a neúspěchem SSSR v bojích proti mudžahedínům se sovětské jednotky z Afghánistánu v roce 1989 stáhly. Bezprostředně po odchodu SSSR se opět rozhořel boj o moc mezi jednotlivými politickými a etnickými skupinami.*“ Během vojenského angažmá Sovětského svazu v Afghánistánu padlo v boji s místními povstalci okolo 15 000 sovětských vojáků.

O dva roky později došlo k rozpadu Sovětského svazu. Následně bylo staženo přes půl milionu sovětských vojáků z území střední a východní Evropy, kteří zde byli rozmístěni jako záruka politické stabilizace místním komunistickým vládám. V roce 1991 došlo také k zániku Sovětské armády, která byla do té doby stále největší armádou na světě, co do počtu svých příslušníků i materiálního vybavení. Sovětská armáda byla téhož roku přejmenována na Armádu Ruské federace.

2.4 Lidový komisariát vnitřních záležitostí

Lidový komisariát vnitřních záležitostí (NKVD) byl založen v roce 1934 jako nástupce Sjednocené státní politické správy (OGPU). Tato nově vzniklá bezpečnostní složka byla orgánem sovětské tajné policie, který vykonával dozor nad policejním aparátem a pracovními vězeňskými tábory v Sovětském svazu. Dále zodpovídal za vnitřní bezpečnost na území Sovětského svazu, jeho rozvědku a kontrarozvědku.

Lidový komisariát vnitřních záležitostí byl nástrojem represe politiky Josifa Vissarionoviče Stalina. Prostřednictvím tohoto orgánu sovětské tajné policie bylo možné provádět masové deportace národnostních menšin a politických oponentů komunistického režimu, prosazovat násilnou kolektivizaci ruského venkova, ochranu státních hranic či vyvíjet nátlak na vlastní členy Komunistické strany.

Lidový komisariát vnitřních záležitostí se stal také hlavním vykonavatelem a částečně i aktérem tzv. Stalinových čistek (jinak nazývaných jako tzv. Velké čistky nebo Velký teror), které byly uskutečněny ve 30. letech 20. stol. na celém území tehdejšího Sovětského svazu. Příslušníci, resp. agenti NKVD realizovali shromažďování kompromitujících údajů na potenciální oběti čistek, zatýkání, provádění výslechů i za použití donucovacích prostředků, vykonávání poprav odsouzených.

---

¹² WAISOVÁ, Š. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha : Portál, 2005. s.39

Politické čistky Josifa Vissarionoviče Stalina byly zaměřeny výhradně na členy Komunistické strany Sovětského svazu. V době uskutečňování tzv. Stalinových čistek sovětskou tajnou policií byl z její strany na občany Sovětského svazu vyvíjen zejména psychologický nátlak v podobě zastrašování, vyhrožování, telefonických odposlechů a sledování za účelem přimět některé osoby ke spolupráci s NKVD nebo s cílem fyzické likvidace osob nepohodlných tehdejšímu sovětskému režimu. Milan Švankmajer, Václav Veber, Zdeněk Sládek, Vladislav Moulis a Libor Dvořák k této problematice uvádějí, že¹³ „...*Strach se stal všudypřítomným hostem. Nikdo si nebyl jistý, co se s ním v příštím okamžiku stane. Vždy bylo možné najít něco, co opodstatňovalo zatčení a uvěznění. A když to nenapadlo policejní orgány, tak na to upozorňovali kolegové, sousedé, přátelé a známí. Ti udávali ze závidosti, ze strachu či z obav o vlastní bezpečnost. Nebezpečí cíhalo na každém kroku.*“ Podle nejnovějších údajů z odtajněných složek NKVD se počet obětí tzv. Stalinových čistek odhaduje na 1 200 000 osob. Veliteli sovětské tajné policie byli v době konání tzv. Velkého teroru Genrich Jagoda a Nikolaj Ježov. Nakonec však i oni byli na příkaz samotného Josifa Vissarionoviče Stalina odstraněni ze svých funkcí a později fyzicky zlikvidováni.

Agenti NKVD nepůsobili výhradně na území Sovětského svazu, ale i v zahraničí. Špionážní síť sovětské tajné policie fungovala téměř po celém světě, avšak byla převážně zaměřena na evropské státy, dále pak na Spojené státy americké, latinskoamerické státy a Japonsko. Nezáleželo přitom na tom, jestli oficiální vláda toho či onoho státu byla spřízněna se Stalinovým režimem v Sovětském svazu nebo jestli se jednalo o zemi s demokratickým zřízením či o pravicovou diktaturu. Hlavním úkolem agentů NKVD působících v zahraničních státech bylo získávání tajných materiálů z vojenské a hospodářské oblasti, infiltrace do místních státních správ, navázání spolupráce s osobami disponujícími důležitými informacemi a likvidace bývalých sovětských občanů, většinou bývalých komunistických funkcionářů z doby vlády Vladimira Iljiče Lenina, kteří emigrovali ze Sovětského svazu jakožto Stalinovi oponenti. Typickým příkladem likvidace bývalých čelních sovětských vládních činitelů je vražda na politickou objednávku jednoho z vůdců bolševické revoluce v Rusku Lva Davidoviče Trockého, který byl v Mexiku roku 1940 na rozkaz samotného sovětského vůdce Josifa Vissarionoviče Stalina zavražděn agentem sovětské tajné policie.

Podobně jako instruktoři Rudé armády se i příslušníci NKVD účastnili Španělské občanské války. Tito agenti působili v republikánské vládě skrze

---

¹³ ŠVANKMAJER, M a kol. *Dějiny Ruska*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2004. s.380

Komunistickou stranu Španělska. Sovětský svaz v té době materiálně podporoval republikánskou vládu a s množstvím materiální podpory rostl i sovětský vliv ve španělském antifašistickém táboře. Agenti NKVD školili místní bezpečnostní složky, většinou orientované v duchu marxismu- leninismu a loajální španělské republikánské vládě, jakým způsobem provádět výslechy, aby bylo dosaženo efektivního výsledku v podobě důležitých informací o nepříteli ať již fašistickém nebo třídním.

V období Velké vlastenecké války udržovaly jednotky NKVD především vnitřní pořádek na územích, která se nacházela bezprostředně za frontovými liniemi Rudé armády. Zasluhou těchto jednotek byla v zimě 1941 zachována bezpečnost v ulicích hlavního města Sovětského svazu a posléze zabráněno panice ze strany obyvatel Moskvy. Jedním z úkolů příslušníků NKVD bylo vykonávání poprav dezertérů a zbabělců Rudé armády, ale i vojáků, kteří se rozhodli stáhnout ze svých bojových pozic navzdory všeobecnému zákazů ustupování nepříteli. Jednotky NKVD se nikdy přímo nezúčastnily bojových akcí, ačkoliv jejich příslušníci byli plně vyzbrojeni.

Po druhé světové válce prováděly jednotky NKVD na územích nově osvobozených Rudou armádou likvidaci bývalých prominentních nacistů, ale i místních antikomunistických hnutí a bývalých sovětských občanů.

2.5 Ministerstvo vnitra

V roce 1946 byla v Sovětském svazu NKVD nahrazena Ministerstvem vnitra (MVD), pod který nyní spadalo Ministerstvo pro státní bezpečnost (MGB). Jeho pravomoci a funkce byly téměř totožné se zaniklou NKVD. Jen jeho působnost se značně změnila. Kolegium Oxfordského slovníku k této problematice uvádí, že¹⁴ „...MVD kontrolovalo všechny policejní síly spravovalo vězeňské pracovní tábory. Během posledních let Stalinovy vlády se ministerstvo stalo významným faktorem sovětské ekonomiky.“ Sovětské Ministerstvo vnitra dohlíželo nejen na bezpečnostní situaci v Sovětském svazu, ale nově i v satelitních zemích tzv. sovětského bloku. Jedním z nejznámějších velitelů Ministerstva vnitra Sovětského svazu coby sovětské tajné policie byl Lavrentij Pavlovič Berija. Krátce po smrti Josifa Vissarionoviče Stalina však tento nejvyšší představitel MVD neustál vnitrostranický boj o moc v Komunistické straně Sovětského svazu s Nikitou Sergejevičem Chruščovem a po krátkém soudním procesu byl během následujících dnů popraven.

---

¹⁴ OXFORDSKÝ SLOVNÍK SVĚTOVÝCH DĚJIN. Praha : Academia, 2005. s. 399

2.6 Výbor státní bezpečnosti

Po roce 1953 byl z Ministerstva vnitra Sovětského svazu vytvořen Výbor státní bezpečnosti (KGB), a to tak, že z MVD byly vyjmuty některé jeho služby a oddělení. Tato sovětská tajná policie nesla odpovědnost za orgán státní bezpečnosti, špionážní akce Sovětského svazu v zahraničí, pohraniční vojska, vojska vládního spojení, kontrarozvědka, vnitřní politicko-bezpečnostní situaci v Sovětském svazu, ale také odpovědnost za politické i školy s bezpečnostní problematikou a vědecké instituce.

Výbor státní bezpečnosti byl lépe organizovaný než všechny předchozí orgány sovětské tajné policie, používal mnohem rafinovanější prostředky proti vnitřním disidentům a jeho zahraniční špionážní operace všeho druhu byly mnohem efektivnější. Udo Ulfkotte k této problematice uvádí, že¹⁵ „...*Již záhy dostal KGB za úkol průmyslovou špionáž, aby zmenšil technologický a vědecký náskok Západu. Jeho práce v této oblasti je dobře dokumentována v literatuře: na počátku šedesátých let sem patřil rozsáhlý materiál o letecké a raketové technice, o reaktivních motorech, atomovém výzkumu, počítačích, tranzistorech, radiové technice, chemii a metalurgii. Ale i přes veškerou špionáž se Sovětskému svazu nikdy nepodařilo Západ předstihnout. Největší prospěch z této špionáže měla sovětská armáda.*“ Svého největšího vzestupu a rozmachu dosáhla KGB za éry svého předsedy Jurije Andropova. Působnost agentů a spolupracovníků Výboru státní bezpečnosti byla opět po celém světě bez ohledu na to, zda se jednalo o kapitalistické nebo komunistické státy, a od všech předešlých sovětských tajných policí se lišila tím, že disponovala mnohem větším počtem svých zahraničních agentů a spolupracovníků a také mnohem vyššími finančními prostředky pro realizaci svých špionážních operací.

Výbor státní bezpečnosti byl ve své době spolu s východoněmeckou Stasi jednou z nejvýkonnějších a nejobávanějších tajných policí na světě. Celkový početní stav orgánů KGB se odhaduje na 480 000 pracovníků. V současné době se mnoho bývalých agentů KGB angažuje v ruské politice a podnikání.

V roce 1991 Výbor státní bezpečnosti jako orgán sovětské tajné policie zanikl a byl nahrazen Federální službou kontrarozvědky.

2.7 Federální bezpečnostní služba Ruské federace

Federální bezpečnostní služba Ruské federace (FSB) vznikla v roce 1995 reorganizací tehdejší Federální služby kontrarozvědky (FSK). Tuto reorganizaci nařídil

---

¹⁵ ULFKOTTE, U. *Válka v temnotách*. Praha : Euromedia Group, 2007. s 296

první prezident Ruské federace Boris Jelcin. Důsledkem tohoto rozhodnutí bylo, že veškerá dřívější infrastruktura FSK nyní plně podléhala Federální bezpečnostní službě. Federální bezpečnostní služba Ruské federace nese odpovědnost za vnitřní bezpečnost území Ruské federace, ostrahu státních hranic, rozvědku, potírání závažné kriminality, boj s organizovaným zločinem, válku s terorismem atd. Na rozdíl od všech sovětských tajných policíí je u Federální bezpečnostní služby kladen důraz především na boj s terorismem, nikoliv s politickými oponenty současné Ruské federace. Kolegium Oxfordského slovníku k této problematice uvádí, že¹⁶ „...V roce 1992 byl KGB rozpuštěn. Nahradily jej Úřad pro vnější zpravodajství a Federální bezpečnostní služba Ruské federace, které slíbily, že budou spolupracovat se západními rozvědkami v oblasti prevence šíření jaderných zbraní, vývoje chemických a biologických vojenských prostředků a v boji proti terorismu a obchodu s drogami.“ Funkce a pravomoci FSB jsou podobné jako u americké FBI. V roce 2003 byla do struktury FSB začleněna Pohraniční služba, a tím byla rozšířena její odpovědnost i pravomoci. Hlavním argumentem pro splynutí Pohraniční stráže s organizačním systémem FSB byla reakce na ozbrojené akce čečenských teroristů zaměřené na ruské civilisty.

Federální bezpečnostní služba se angažovala v likvidaci islamistických teroristů v Čečensku a Dagestánu a ve uklidnění bezpečnostní situace v obou regionech potlačením místních separatistických tendencí. Zásluhou dobré, kvalitní a profesionální práce příslušníků a agentů FSB se podařilo eliminovat hrozbu teroristických útoků na nižší úroveň, než tomu bylo v 90. letech 20. století. nebo na počátku 21. století.

Pod Federální bezpečnostní službu spadají také některé zvláštní jednotky Specnaz s pomocí kterých provádí FSB protiteroristické operace na Kavkaze. Vedení FSB také velmi úzce spolupracuje s Federální agenturou pro vládní komunikaci a informace (FAPSI) a Hlavní správou rozvědky (GRU), která má charakter vojenské tajné služby.

Celkový početní stav složek FSB je odhadován na 66 000 uniformovaných agentů a okolo 160 000 příslušníků Pohraniční služby. Federální bezpečnostní služba Ruské federace funguje dodnes a její úloha je v dnešním Rusku čím dál důležitější.

2.8 Pozemní síly Ruské federace

Pozemní síly Ruské federace byly založeny v roce 1992 jako jedna ze tří složek Armády Ruské federace a jako nástupce tehdy již rozpuštěné Sovětské armády.

---

¹⁶ OXFORDSKÝ SLOVNÍK SVĚTOVÝCH DĚJIN. Praha : Academia, 2005. s. 299

Organizační struktura ruských pozemních sil a jejich materiální vybavení se v mnohém shodovalo s tehdejší Sovětskou armádou. Tato shoda trvala až do roku 2007, kdy byla zahájena ministrem obrany Ruské federace Anatolijem Serdukovem částečná reorganizace Armády Ruské federace. Tato reorganizace spočívala v částečném snižování početního stavu celé ruské armády, zejména ve snižování počtu členů důstojnického sboru, vybudování nových organizačních struktur a v lepší efektivitě.

Veškeré pozemní jednotky jsou na území Ruské federace pod kontrolou ruské federální vlády a jejich nejvyšším velitelem je prezident Ruské federace. Stěžejní funkce Pozemních sil Ruské federace spočívá v ochraně státních hranic před jejich narušením zvenčí, schopnosti boje na zemi a porážce nepřátelských vojsk.

Ruské vojenské jednotky jsou organizačně rozmístěny v šesti hlavních vojenských oblastech: Moskevské, Leningradské, Severokavkazské, Povolžsko-Uralské, Sibiřské a Dálně-východní. Všechny vojenské jednotky působící ve zmíněných oblastech jsou centrálně řízeny Ministerstvem obrany Ruské federace a míra jejich vlastního rozhodování některých záležitostí je značně omezena. Nicméně celá Armáda Ruské federace obecně vykazuje velmi malý stupeň decentralizace.

U pozemních sil Ruské federace působí dohromady zhruba 395 000 osob. Celkově disponuje Armáda Ruské federace lidským potenciálem čítajícím okolo 1 000 000 vojáků. Ruské pozemní síly se aktivně zúčastnily všech vojenských operací v první i ve druhé čečenské válce, bojů se separatistickými povstanci v Dagestánu na počátku 90. let a v nedávné době i ozbrojené konfrontace s gruzínskými vojenskými jednotkami v Jižní Osetii a Abcházii. V roce 2009 oznámil ruský prezident Dmitrij Anatolijevič Medvěděv modernizaci Armády Ruské federace. Internetový portál *deník.cz* uvádí, že¹⁷ „...*Důvodem k reformě byla loňská pětidenní válka mezi Moskvou a Gruzii, při níž vyplula na povrch zastaralost techniky, kterou má k dispozici ruská armáda. Podle analytiků Rusku při konfliktu scházely moderní komunikační systémy, bezpilotní výzvědná letadla či munice s přesným zacílením.*“ Modernizace ruské armády by měla dle slov ruského prezidenta začít od roku 2011 a výsledkem modernizace by měla být sice početně menší, zato ale akceschopnější armáda se špičkovým vybavením.

---

¹⁷ DENÍK CZ. *Medvěděv oznámil modernizaci ruské armády.* [on line].17.3.2009. [cit. 2012-02-11]. Dostupné z WWW: http://www.denik.cz/ze_sveta/rusko_medvedev_armada20090317.html

2.10 Sovětská policie

Sovětská policie byla založena v roce 1917 pod ruským názvem Milicija jako orgán činný v trestním řízení na území tehdejšího ruského státu a donucovací nástroj Prozatímní vlády a ruských bolševiků. Její vznik byl doslovným opakem carské policie, protože úkolem této nově vzniklé bezpečnostní složky byla ochrana dělnických a rolnických zájmů. Jednotlivé útvary Sovětské policie byly podřízeny Ministerstvu vnitra (MVD).

V dobách Sovětského svazu byly na útvary Milicija vyvíjeny politické tlaky ze strany tehdejšího komunistického vedení země. Můžeme také říci, že Sovětská policie sloužila politickým záměrům totalitní moci, protože nutila sovětské občany pod hrozbou sankcí k požadovanému modelu chování.

2.11 Ruská policie

Název Milicija byl pro ruskou policii zachován i po rozpadu Sovětského svazu. Na počátku 90. let byly útvary Milicije poznamenány odchodem mnoha zkušených policistů z jejich řad, což mělo za následek nárůst kriminality v ruských městech o několik desítek procent. Většina z odcházejících policistů našla uplatnění u nově vznikajících bezpečnostních agentur, kde byli mnohem lépe finančně ohodnoceni než u Milicijí. Avšak také nemalá část z řad odcházejících policistů vstoupila do struktur organizovaného zločinu, kde bylo dokonale využito jejich znalostí a zkušeností za účelem následného páchání trestné činnosti.

V současném Rusku nemají ruští strážci zákona dobrou pověst. Internetový portál rozhlas.cz k této problematice uvádí, že¹⁸ „...V Rusku narůstá počet trestných činů spáchaných policisty. Nejčastěji jde o případy korupce a zneužívání pravomocí.“ Více než polovina ruských občanů nedůvěřuje ruským policistům. Velmi častá jsou obvinění z přijetí úplatku, neoprávněného použití donucovacích prostředků, překročení svých pravomocí, nepřiměřenosti postupu při zatýkání a spolupráce se zločineckými organizacemi. Pod tíhou těchto skutečností byla v roce 2009 v rámci reformování Ministerstva vnitra tehdeším ruským prezidentem Dmitrijem Anatolijevičem Medvěděvem představena reforma Milicijí. Internetový portál rozhlas.cz k této

---

¹⁸ ZPRÁVY.ROZHLS.CZ. *V Rusku roste kriminalita uvnitř policie*. [on line].26.1.2010. [cit. 2012-02-11]. Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/686466

problematice dále uvádí, že¹⁹ „...Nový zákon má přeměnit sbor na moderní profesionální těleso, které respektuje práva veřejnosti.“ Mezi prioritní cíle reformy patří obnovení důvěry ruské veřejnosti v ruskou policii, nižší míra korupce, snížení počtu policistů asi o 20 procent oproti současnému stavu, lepší platové ohodnocení řadových policistů, nová legislativa týkající se policejního sboru, více práv pro zadržené osoby a v neposlední řadě také přísnější kritéria pro uchazeče usilující o přijetí do služebního poměru u ruské policie.

Celkový početní stav ruského policejního sboru činí v současné době zhruba 1 280 000 policistů a po dokončení reformy policie by měl početní stav klesnout přibližně na 1 100 000 policistů.

V březnu 2011 byla Milicija přejmenována na Ruskou policii poté, co vstoupil na celém území Ruské federace v platnost Zákon o policii.

---

¹⁹ ZPRÁVY.ROZHLS.CZ. V Rusku startuje policejní reforma [on line].1.3.2011 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/857869

3. SOUČASNÁ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE V RUSKÉ FEDERACI

Ruská federace je v posledních několika letech poměrně bezpečnostně stabilní demokratický stát, který skrze své demokratické bezpečnostní složky vykonává dohled na dodržování platné legislativy a všeobecného pořádku. Nicméně i v ruském státě, ačkoliv se jedná o federativní stát vyznačující se stabilní bezpečností, se vyskytují faktory, které mohou nyní znovu vybudovanou bezpečnostní situaci jistým způsobem a za určitých okolností vážně ohrozit. Mezi takové faktory patří opoziční demonstrace radikálů, sociální roztržičnost ruské společnosti a demografické změny na území celé federace.

3.1 Protivládní demonstrace

Po vítězství politické strany Jednotné Rusko v parlamentních volbách, které se konaly v prosinci minulého roku, se ihned po zveřejnění výsledků těchto parlamentních voleb začaly vyskytovat spekulace, zda průběh těchto voleb byl regulérní a zda nedošlo k cílenému manipulování s voličskými hlasy ve prospěch Jednotného Ruska.

Po několika dnech, které uplynuly od konce parlamentních voleb, proběhly v mnoha ruských metropolích četné demonstrace. Většina protestů se konala ve velkých ruských městech, jako Moskva či Petrohrad, protože právě zde mají silnou voličskou základnu ruské opoziční strany. Internetový portál aktualne.cz k této problematice uvádí, že²⁰ „...Desetitisíce Rusů vyšli v Moskvě do ulic, aby vyjádřili nesouhlas s návratem Vladimira Putina k moci, nezabránila jim v tom ani teplota hluboko pod bodem mrazu. Protesty probíhaly i v dalších ruských městech.“ Většina protestujících demonstrantů pocházela z řad příznivců a voličů neomarxistické Komunistické strany Ruské federace a nacionalistické Liberálně-demokratické strany Ruska. Mezi protestanty se také vyskytovalo mnoho mladých lidí s radikálními názory, kteří považovali politickou stranu Jednotné Rusko za hlavního viníka svých neúspěchů. Chtěli tím dát najevo svůj pocit frustrace a všeobecné nespokojenosti se směřováním ruské společnosti. Mezi mladými lidmi dominovali vysokoškolští studenti, kteří byli z celého širokého spektra protestujících asi nejradikálnější a kteří byli značně ovlivněni sociálními sítěmi a západními médii, kde po celou dobu protestů kolovaly o průběhu ruských parlamentních voleb mnohé pochybnosti o jejich řádnosti a průhlednosti.

---

²⁰ AKTUÁLNĚ CZ. *Moskva zažila stotisícovou protivládní demonstraci.* [on line].4.2.2012 [cit. 2012-02-28]. Dostupné z WWW: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=731769>

Opoziční demonstrace však neměly a doposud nemají jasného vůdce a jasné požadavky kromě vypsaní nových parlamentních voleb a odchodu Vladimira Vladimiroviče Putina z ruské politiky. Všechny protesty opozičních demonstrantů probíhaly velmi chaoticky, neorganizovaně a velmi často při konání těchto demonstrací dochází k potyčkám s bezpečnostními složkami státu. Opoziční protesty se také vyznačují jedním zvláštním prvkem, který bychom mohli nazvat jako politicko-ideologická názorová odlišnost jednotlivých skupin protestujících. Na demonstracích spolu protestují jak liberálové, tak ale i nacionalisté nebo komunisté. Ještě před několika lety bychom to považovali za nemyslitelné. Doposud nebyl předložen jediný oficiální důkaz o tom, že se ruské parlamentní volby pokusil někdo z vládních činitelů ovlivnit nebo se dokonce snažil vyvíjet nátlak na členy jednotlivých volebních komisí. Tvrzení mnoha západních pozorovatelů, že celé parlamentní volby provázela vlna stížností již od jejich samotného počátku, nelze považovat za dostatečně věrohodné, protože toto tvrzení nelze doložit jakýmkoliv svědectvím.

V březnu 2012 se na území Ruské federace konaly prezidentské volby. Vítěz těchto voleb byl znám již v prvním kole. Stal se jím dosavadní ruský premiér Vladimir Vladimirovič Putin. Oznámení tohoto výsledku prezidentských voleb vešlo do ulic tisíce nespokojených občanů, většinou příznivců neúspěšných kandidátů na post prezidenta Ruské federace. Internetový portál rozhlas.cz k této problematice uvádí, že²¹ „.....Na 20 tisíc lidí žádalo na moskevském Puškinovu náměstí odchod Vladimira Putina od moci, zrušení prezidentských i parlamentních voleb a zavedení politických reforem.“ Opět se ze strany ruské opozice a zahraničních pozorovatelů z OBSE začaly oprávněně šířit spekulace o nelegitimitě, nečestnosti a neprůhlednosti ruských prezidentských voleb. Podle ruské ústřední volební komise se však jednalo o nejčistší volby, jaké kdy na území Ruské federace proběhly. Demonstrace opozičních radikálů si v případě protestů proti nově zvolenému ruskému prezidentovi vyžádaly nasazení velkého množství policejních sil. V centrech ruských měst se také sešli příznivci nově zvoleného ruského prezidenta Vladimira Vladimiroviče Putina, kteří zde oslavovali jeho vítězství a dávali tím najevo svůj souhlas s plnou legitimitou těchto voleb. Počet účastníků mítinků na podporu řádného průběhu prezidentských voleb je odhadován na 100 000 příznivců Jednotného Ruska a podle některých ruských zdrojů značně převyšoval

---

²¹ ZPRÁVY.ROZHLS.CZ. *V Rusku demonstrovali odpůrci Putina*. [on line].5.3.2012 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/1027675

početní stavy odpůrců prezidentských voleb možná i z toho důvodu, že někteří demonstranti pocházejících z řad státních zaměstnanců měli účast povinnou.

Protivládní demonstrace mohou z krátkodobého hlediska dospět ke konfrontaci se stávající mocí skrze ruské bezpečnostní složky, nicméně z dlouhodobého hlediska nemohou vážnějším způsobem ohrozit postavení Ruské federace na mezinárodní politické scéně jako důvěryhodného partnera v otázkách hospodářské spolupráce se zahraničními státy. Existuje také velmi malá pravděpodobnost, že by tyto protesty přerostly v nějakou formu státního převratu nebo dokonce vyústily v občanskou válku.

3.2 Rizika sociálních a etnických nepokojů

Ruské hospodářství bychom v současné době mohli charakterizovat jako vysoko příjmovou ekonomiku s problémy třetího světa. Navzdory ekonomické stabilitě Ruské federace a zvyšující se životní úrovni obyčejných Rusů lze v ruské společnosti spatřovat novodobý trend, který spočívá v nerovnoměrném rozdělení bohatství s prohlubujícími se sociálními rozdíly mezi bohatými jednotlivci a chudou většinou obyvatelstva.

Tento stav je převážně dědictvím bývalého Sovětského svazu a částečně i důsledkem nedostatečné schopnosti stávajících mocenských struktur vytvořit sociálně a hospodářsky stabilní podnikatelské prostředí pro tvorbu nových pracovních míst a tyto přetrvávající problémy řešit efektivním způsobem. Jevgenij Primakov k této problematice uvádí, že²² „...Bylo zřejmé, že ti, kteří v 90. let začali formulovat a uskutečňovat ekonomickou linii Ruska, sledovali cíle, jež liberálnímu přístupu nebyly vůbec vlastní. Nevyhnuli se ani státním zásahům, které ovšem byly v přímém protikladu s úkolem vytvořit rovné konkurenční podmínky pro všechny hospodářské subjekty. Podpory se dostalo jen vybraným podnikům, které získaly exkluzivní exportní kvóty, zvláště pokud šlo o ropu, byly osvobozeny od celních poplatků, byly jim poskytnuty daňové výhody, účelové úvěry atd.“ Dalším faktorem, který má bohužel vliv na sociální situaci některých skupin obyvatelstva ruské společnosti, jsou sociálně patologické jevy vyskytující se v hojné míře jak ve velkých městech, tak na venkově. Sociální nerovnost v Ruské federaci může vyvolat sociální napětí na území celého státu a přispět k radikalizaci obyvatelstva v podobě zvyšujících se volebních preferencí populistických politických stran nebo hnutí, které nabízejí rychlá a nekompromisní řešení.

Mezi rizika etnických nepokojů patří bezesporu neustále se zvyšující počet vyznavačů Islámu. Na území Ruské federace žije okolo 14,5 milionů muslimů.

---

²² PRIMAKOV, J.M. *Svět bez Ruska?*. Praha : Ottovo nakladatelství, 2010. s. 11

Nejpočetnější muslimské komunity se na území Ruska vyskytují v oblasti Povolží, Tatarstánu, jižním Uralu, ve velkých ruských městech, jako Moskva a Petrohrad, v některých lokalitách na Sibiři a hlavně na Kavkaze. Nicméně v Rusku neexistuje jedna muslimská náboženská obec. Nejradiálnějšími vyznavači Islámu jsou muslimové žijící na Kavkaze, hlavně v oblastech Čečenska a Dagestánu. Počet muslimů na území Ruské federace se neustále zvyšuje. Vyznavači Islámu na území Ruské federace představují pro většinové nemuslimské obyvatelstvo bezpečnostní hrozbu a možné riziko budoucí konfrontace s ruskými bezpečnostními složkami.

Za možná rizika etnických nepokojů můžeme dále považovat vysoké počty imigrantů nacházejících se na celém území Ruské federace. Nejviditelnějšími přistěhovaleckými skupinami jsou v současném Rusku obyvatelé kavkazských republik, kteří migrují z ekonomických důvodů na sever, převážně do ruských velkoměst, a etničtí Číňané, kteří se také z ekonomických důvodů usazují v oblasti Sibiře, ale také v západní části Ruské federace. Již zmíněná čínská komunita patří asi mezi jednu z nejsledovanějších etnických minorit v Rusku, ačkoliv její počty nejsou příliš vysoké oproti jiným národnostním menšinám na území Ruské federace, avšak panují zde obavy, aby se čínští přistěhovalci nestali jakousi prodlouženou rukou Čínské lidové republiky na území Ruské federace. Podle oficiálních statistik se v Rusku nachází přibližně 400 000 etnických Číňanů a jejich počet se s ekonomickou migrací neustále zvyšuje.

4. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE RUSKA V OBLASTI BOJE S TERORISMEM

Po 11. září 2001 bylo všem demokratickým státům na světě nanejvýš jasné, že hrozbám a rizikům možných teroristických útoků je nutné čelit pouze formou společného postupu. Mnoho vrcholných politických představitelů států demokratického světa vyjádřilo potřebu realizace jakéhosi křížového tažení všech civilizovaných zemí respektujících základní lidská práva a hodnoty proti státům, jejichž oficiální vlády veřejně vyzývají k podpoře teroristických ideologií a jiných forem utlačování.

Bezpečnostní složky Ruské federace měly na rozdíl od jiných zemí ještě před teroristickými útoky, spáchanými 11. září 2001 na území Spojených států amerických, bohaté zkušenosti s islamistickými teroristickými aktivitami, získané během bojů se severokavkazskými povstalci, ale i s bombovými a sebevražednými útoky ve velkých ruských městech. Z těchto důvodů mohly nyní ruské speciální jednotky poskytnout tyto poznatky v boji s kavkazskými islamistickými teroristy americkému zpravodajským službám, operujícím v té době již v Afghánistánu. Federální bezpečnostní služba Ruské federace ve spolupráci se zvláštními útvary Ministerstva vnitra se pravidelně angažuje na mnoha mezinárodních projektech majících za cíl eliminovat aktivity teroristických organizací na co nejnižší úrovni, protože terorismus se zcela vymýtit nedá.

4.1 Návrat do Afghánistánu

V říjnu 2010 vyhověla ruská vláda žádosti členských zemí Severoatlantické aliance v otázce vojenské pomoci koaličním vojskům v rámci již několik let probíhající operace Trvalá svoboda v Afghánistánu. Podle veřejného prohlášení šéfa FSB pro kontrolu narkotik Viktora Ivanova se na konci října 2010 agenti Federální bezpečnostní služby Ruské federace z oddělení pro kontrolu narkotik účastnili spolu s afghánskými a americkými bezpečnostními složkami vojenské operace proti výrobcům drog do oblasti afghánsko-pákistánského pohraničí. Internetový portál ihned.cz k této problematice uvádí, že²³ „...Při operaci v okrese Ačín, který leží v západoafghánské pohraniční provincii Nangarhár, byly zlikvidovány čtyři drogové laboratoře a zásoby heroinu a morfia za čtvrt miliardy dolarů (téměř 4,5 miliardy

---

²³ IHNED.CZ. *Rusko vyslalo do Afghánistánu agenty a vrtulníky*. [on line]29.10.2010 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.ihned.cz/svet/c1-47576900-rusko-vyslalo-do-afghanistanu-agenty-a-vrtulniky-do-boje-proti-drogam>

korun). *Ve třech laboratořích se vyráběl heroin, v jedné morfium. Zničena byla víc než tuna narkotik, které měly být podle Ivanova distribuovány na západ přes oblast střední Asie. Podle odhadů se v Afghánistánu ročně vyrobí 750 tun drog.*“ Spolupráce s ruskými bezpečnostními složkami by měla i nadále v otázce potírání narkomafie pokračovat.

Prosba o vojenskou pomoc, zejména ze strany amerického prezidenta Baracka Obamy, přišla poté, co mnoho vojenských analytiků Severoatlantické aliance vyhodnotilo bezpečnostní situaci v Afghánistánu jako neúnosnou a ocitající se na mrtvém bodě. Ruští nejvyšší armádní představitelé také potvrdili, že již v současné době mnoho důstojníků nově budované afghánské armády navštěvuje ruské vojenské školy za účelem získání patřičného vojenského vzdělání. Dále bylo ze strany ruské vlády oznámeno, že požadovaná pomoc západním koaličním vojskům se bude týkat zejména poskytnutí cenných zkušeností, především americkým vojákům, a to v boji s tálibánskými povstalci, jež příslušníci ruských ozbrojených sil získali během invaze do Afghánistánu. Ruská vláda také slíbila nově budované afghánské armádě dodání bojových vrtulníků Mi-17, které se osvědčily v Sovětsko-afghánském konfliktu, probíhajícím v 80. letech 20. století. V Afghánistánu by dle žádosti mělo v rámci ruské mise působit také několik vojenských instruktorů Armády Ruské federace, kteří se budou podílet na výcviku afghánské armády. Důvodů kladného vyhovění žádosti zejména americké vládě je několik. Mezi hlavní důvody patří zvláště v současné době boj se společným nepřítelem, čili islámským terorismem, dále pak strach z možné politické a bezpečnostní destabilizace celé střední Asie, následující po stažení spojeneckých vojsk z Afghánistánu, a v neposlední řadě také obava ruských bezpečnostních složek, zejména protidrogových policejních útvarů, z rapidního nárůstu objemu nelegálního obchodu s kokainem, jenž by následoval po zhroucení afghánské státní moci. Tato situace by zajisté měla dopad na zvýšení objemu spotřeby narkotik ve velkých ruských městech.

4.2 Boje se somálskými piráty

Od roku 2008 hlídkují válečné lodě ruského námořnictva u břehů somálského pobřeží v rámci mezinárodní kampaně boje proti somálským pirátům. Tito ozbrojení bandité přepadávají pomocí svých rychlých člunů obchodní lodě plující v mezinárodních vodách Adenského zálivu. Během přepadových akcí si většinou ihned přivlastní lodní náklad a obvykle vezmou posléze členy posádky jako své rukojmí. Poté jednotlivým vládám zemí, odkud zadržení pocházejí, předloží požadavky na výkupné

odměnou za propuštění rukojmí. Během již čtyř let trvajícího vojenského angažmá v mezinárodních vodách u břehů Somálska dosáhly ozbrojené Námořní síly Ruské federace poměrně dobrých výsledků v podobě potopení několika pirátských plavidel a zajištění mnoha ozbrojených banditů, kteří byli posléze postaveni před somálské soudy.

5. TERORISMUS NA ÚZEMÍ RUSKÉ FEDERACE

Ruská federace se v uplynulých dvaceti letech stala terčem mnoha teroristických útoků, které byly organizovány a posléze realizovány převážně islamistickými teroristickými organizacemi, pocházejícími v drtivé míře z oblasti politiky i bezpečnostně poměrně nestabilního severovýchodního Kavkazu. Bezpečnostní situace v oblasti celého východního Kavkazu se po zásahu ruských bezpečnostních složek proti islamistickým teroristům výrazně stabilizovala. Nicméně teroristické buňky islamistických fundamentalistů jsou na území Ruské federace nadále činné, třebaže jejich bojeschopnost byla značně oslabena především působením protiteroristických útvarů Federální bezpečnostní služby Ruské federace.

I přes veškeré dlouholeté úsilí státních bezpečnostních složek o zlikvidování teroristických aktivit dochází na území ruského státu k poměrně častým bombovým a sebevražedným útokům, jejichž cílovou skupinou jsou neozbrojení civilisté ve velkých ruských metropolích, vyznačujících se vysokým počtem obyvatel.

Mezi nejznámější teroristické útoky několika posledních let, které byly provedeny islámskými teroristy z východokavkazských autonomních republik v rámci Ruské federace, patří bezpochyby bombové útoky na výškové domy ve třech velkých ruských městech, obsazení budovy divadla na Dubrovce během představení čečenskými islámskými teroristy, beslanský školní masakr v ruské autonomní republice Severní Osetie, dále pak sebevražedné atentáty ve stanici Ljublanka moskevského metra a nejnověji exploze na mezinárodním ruském letišti Domodědovo, z nichž se část ruské veřejnosti dodnes nevzpamatovala.

Všechny zmíněné teroristické akce byly koncentrovány na strategické cíle, města, prostředky městské hromadné dopravy a na místa shromažďování velkého počtu lidí. Teroristické útoky si vyžádaly bezpočet lidských obětí z řad obyčejných ruských občanů, kteří v drtivé většině neměli s nárokovanými požadavky iniciátorů teroristických akcí nic společného.

5.1 Bombové útoky na ruské panelové domy

Během září 1999 došlo ke čtyřem velkým teroristickým útokům, namířeným proti ruským obyvatelům. Teroristické akce měli na svědomí islamističtí ozbrojenci a byly odvetou čečenských separatistů za ruské bombardování a ostřelování povstaleckých vesnic na území Čečenské republiky Ičkeria během válečných operací ruských ozbrojených sil v Dagestánu. Během prvního teroristického útoku došlo 4. září 1999 v dagestánském městě Bujnask, nacházejícím se na pomezí hranic

s Čečenskem, k mohutné explozi nálože, jež byla ukryta v přistaveném nákladním voze, parkujícím před pětipatrovou obytnou budovou. Obytný dům byl obydlen ruskými pohraničními vojáky, kteří zde po dobu výkonu své služby bydleli se svými rodinami. Výbuch si vyžádal 64 mrtvých a asi 140 zraněných.

Ke druhému útoku došlo 9. září, kdy vybuchla nastražená nálož v přízemí výškového domu v moskevské čtvrti Pečatniki, nacházející se na jihovýchodě ruského hlavního města. Výšková budova se ihned po explozi zřítily a v jejích troskách zahynulo celkem 100 obyvatel a dalších 600 utrpělo zranění.

Třetí teroristický útok se uskutečnil 13. září, kdy explodovala opět v Moskvě časovaná bomba. K výbuchu nyní došlo na jižním předměstí, a to v suterénu osmipatrové obytné budovy, kde při explozi zemřelo 124 lidí a 200 jich bylo zraněno.

Poslední ze série teroristických akcí se odehrála 16. září, kdy se podobně jako v minulých případech stali oběťmi teroristického útoku obyvatelé osmipatrového výškového domu, nacházejícího se tentokrát v jihoruském Volgodonsku, kde po explozi výbušnin, ukrytých v přistaveném nákladním voze podobně jako při prvním teroristickém útoku zemřelo 19 lidí a 89 utrpělo vážná zranění.

Po sérii teroristických útoků byla ze strany ruských vládních činitelů přijata mimořádná opatření. Internetový server idnes.cz k této problematice uvádí, že²⁴ „...*Ruský prezident Boris Jelcin prohlásil, že ve všech velkých ruských městech budou podniknuta opatření k zajištění bezpečnosti v souvislosti s posledními teroristickými útoky, které si vyžádaly životy desítek lidí. Na poradě svolané v pondělí ráno v Kremlu pověřil koordinací všech kroků prvního vicepremiéra Nikolaje Aksjoněnka.*“ Ruský prezident také prohlásil, že hlavní pozornost musí být také zaměřena na jaderné elektrárny, ropné nádrže a plynovody. Ze spáchání všech čtyř teroristických útoků byli později ruskými soudy obviněni čečenští separatističtí ozbrojenci, kteří dle zjištění útoky již dávno dopředu plánovali. Za hlavní iniciátory bombových útoků na ruské panelové domy byly ruskými vyšetřovacími úřady považováni islamističtí teroristé Ibn Al-Chattab a Abú Omar Al-Saif. Oba teroristé byli zabití ruskými bezpečnostními složkami při protiteroristických operacích na východním Kavkaze. Za podíl

---

²⁴ IDNES.CZ. *V sutinách domu našli záchranáři 120 těl.* [on line]14.9.1999 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z WWW: http://zpravy.idnes.cz/v-sutinach-domu-zachranari-nasli-sto-dvacet-mrtvych-tel-pju-zahranicni.aspx?c=990913_063642_zahranicni_kub

na teroristických akcích, ke kterým došlo v září 1999, bylo ruskými soudy následně odsouzeno 10 obviněných, z nichž čtyřem byl uložen doživotní trest.

5.2 Obsazení budovy divadla na Dubrovce

Během představení druhého dějství muzikálu Nord-Ost, které se konalo 23. října 2002, proniklo do budovy moskevského divadla na Dubrovce asi 40 čečenských islamistických povstalců. Po následném chaosu, vyvolaném střelbou do vzduchu ze zbraní teroristů, byla budova celého divadla obsazena čečenskými ozbrojenci, mezi nimiž se nacházeli i tzv. Černé vdovy, což bylo označení pro ženy zabitých čečenských povstalců. Více než 850 diváků muzikálového představení se nyní stalo rukojmími teroristů disponujících střelnými zbraněmi a mnoha výbušninami. Islámští ozbrojenci předložili ruské vládě týdenní ultimátum, ve kterém požadovali stažení ruských bezpečnostních sil z území Čečenska a ukončení druhé čečenské války. V případě nesplnění daných podmínek v požadovaném termínu by následovaly popravy zadržovaných rukojmí. V následujících dvou dnech od obsazení divadla propustili teroristé několik rukojmí, většinou dětí, aby tím ruské vládě vyjádřili ochotu vyjednávat. Avšak také několik rukojmí, pokoušejících se o útěk z divadla, pro výstrahu ostatním zadržovaným na místě zastřelili.

26. října 2002, třetí den od obsazení budovy divadla na Dubrovce, zahájily protiteroristické ruské speciální síly Specnaz osvobozovací operaci, jejímž cílem měla být záchrana rukojmí a likvidace teroristů. Útok speciálních sil předcházelo vpuštění uspávacího plynu s omamnými účinky, který měl eliminovat potenciální odpor teroristů. Účinky uspávacího plynu však kromě ozbrojenců zasáhly i rukojmí. Po vpuštění plynu následně do budovy vnikli příslušníci speciálního protiteroristického komanda a po několika přestřelkách s teroristy celou budovu osvobodili a ozbrojence zneškodnili. Následně bylo několik stovek rukojmí evakuováno a odvezeno do moskevských nemocnic. Jakkoli mohla být celá operace speciálních ruských bezpečnostních sil ohledně likvidace teroristů úspěšná, v následujících hodinách zemřelo v nemocnicích na otravu vpuštěného omamného plynu asi 130 zachráněných rukojmí. Internetový server idnes.cz k této problematice uvádí, že²⁵ „...*Jenže zásah, jenž se zprvu zdál být vítězstvím ruských jednotek, se změnil v tragédii. Rusové použili do té doby neznámý*

---

²⁵ IDNES.CZ. *V Dubrovka: muzikál, který se utopil v krvavé lázni.* [on line]23.10.2007 [cit. 2012-03-11]. Dostupné z WWW: http://zpravy.idnes.cz/dubrovka-muzikal-ktery-se-utopil-v-krvave-lazni-ftw-zahranicni.aspx?c=A071022_172116_zahranicni_ad

plyn, takže lékaři nebyli schopni podávat protilátky. Vpád do divadla byl špatně zorganizovaný a nejspíš také přišel moc pozdě po vpuštění plynu.“ Desítky z nich následkem inhalace halucinogenních látek utrpěly vážné zdravotní problémy.

Ruské bezpečnostní složky a zvláště ruské speciální síly Specnaz čelily ihned po prvním oficiálním zveřejnění výsledku osvobozovací operace kritice jak ze strany médií, tak i ze strany ruské společnosti. Kritické hlasy se týkaly především vysokého počtu obětí a špatného provedení osvobozovací akce. Avšak podle názorů některých odborníků byl v dané situaci zásah ruských speciálních protiteroristických sil provedenými prostředky zcela oprávněný vzhledem k hrozbě, kterou představovali čečenští teroristé v budově moskevského divadla na Dubrovce.

Ze závěrečné zprávy ruských vyšetřovacích bezpečnostních orgánů jasně vyplynulo, že naplánování teroristického útoku v budově moskevského divadla na Dubrovce má na svědomí vůdce čečenských povstalců Šamil Basajev, který se po zveřejnění této zprávy k tomuto činu přiznal.

5.3 Beslanský školní masakr

1. září 2004 se školní budovy ve městě Beslan, které se nachází na území ruské autonomní republiky Severní Osetie, zmocnili čečenští separatističtí ozbrojenci. Teroristé požadovali, podobně jako u předchozích útocích, uznání nezávislosti Čečenska a ukončení ruského angažmá v oblasti. Obsazení budovy školy bylo také odvetou za protiteroristické operace ruských bezpečnostních složek, jež byly uskutečňovány na území Čečenska po ukončení hlavní části vojenských operací. Islamističtí teroristé si první den měsíce září nevybrali náhodou, protože v tento den doprovázelo děti jdoucí do školy i mnoho rodičů. V budově místní školy se tedy nacházelo mnohem více osob než kdykoliv jindy v celém školním roce. Čečenští teroristé se k budově školy dostali pomocí ukořistěné policejní dodávky a jednoho zcizeného nákladního automobilu. Pro ještě nic netušící děti a jejich rodiče byl příjezd policejní dodávky zárukou jistoty bezpečí. Po vystoupení z automobilů zahájili čečenští ozbrojenci střelbu do vzduchu jakožto varovný signál pro osoby, které by chtěly klást odpor. Všichni rodiče se svými dětmi, postávající před budovou školy, byli ozbrojenými teroristy nahnáni do vnitřních prostor budovy. Poté byli všichni rukojmí, kterých nyní bylo ve školní budově okolo dvanácti set, shromážděni v prostorách místní školní tělocvičny. Zde si separatističtí ozbrojenci zřídili své hlavní stanoviště, odkud komunikovali s vnějším světem. Po celé budově nainstalovali výbušná zařízení, která v případě narušení okamžitě explodovala. Teroristé také popravili několik rukojmí

z tělocvičny, u kterých předpokládali možná rizika odporu.

2. září 2004, čtyřicet hodin od zadržení rukojmí v beslanské škole, bylo zahájeno vyjednávání s ruskými bezpečnostními složkami a místními úřady, věrnými ruské vládě. Separatističtí ozbrojenci posléze propustili 26 rukojmí, avšak další vyjednávání skončila bez jakéhokoliv uspokojivého výsledku.

3. září 2004, osmačtyřicet hodin od začátku celého dramatu, explodovala v tělocvičně školní budova, kde se nacházeli prakticky všichni rukojmí a několik desítek teroristů, nástražná výbušná zařízení. V následném chaosu, vyvolaném explozí nastražených bomb, uprchlo 14 rukojmí. Po výbuchu se také zřítily konstrukce tělocvičny, jejíž trosky pohřbily přes 160 rukojmí. Po zhroucení budovy tělocvičny zahájily ruské protiteroristické jednotky Ministerstva vnitra ve spolupráci s ruskou armádou útok proti zbarikádovaným čečenským ozbrojencům. Po dvou hodinách se ruským bezpečnostním složkám podařilo celou budovu získat pod kontrolu po předcházející likvidaci několika teroristů.

Po osvobození přeživších rukojmí byly ihned uzavřeny všechny hraniční přechody Severní Osetie, protože některým teroristům se podařilo ze školní budovy v Beslanu uprchnout. Na všech pozemních komunikacích vedoucích z Beslanu bylo také zřízeno několik policejních kontrolních stanovišť, jež měla zabránit útěku čečenských ozbrojenců.

Teroristický útok na beslanskou školní budovu trval tři dny. Během této doby zemřelo 334 zadržovaných rukojmí a 783 jich bylo zraněno. Ruské bezpečnostní složky ztratily při ozbrojené konfrontaci v beslanské škole se zde opevněnými teroristy asi 10 svých příslušníků. Při ozbrojených střetech s ruskými speciálními jednotkami bylo zabito 31 ozbrojených teroristů a jeden terorista byl zajat a později ruskými soudy odsouzen k doživotnímu trestu. Ostatní ozbrojenci, kterým se z Beslanu podařilo uprchnout, byli později zabiti ruskými speciálními jednotkami během protiteroristických operací v Čečensku. Ihned po teroristickém útoku se opětovně začaly šířit spiklenecké teorie o neadekvátní intervenci ruských bezpečnostních složek. Například internetový server BBC CZECH.com uvádí, že²⁶ „...*Někteří pozorovatelé říkají, že - vyjednávání s Čečenci, kteří mimo jiné požadovali stažení ruských vojsk*

---

²⁶ BBC.CZECH.COM. *První výročí masakru v Beslanu.* . [on line]1.9.2005 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z WWW:
http://www.bbc.co.uk/czech/worldnews/story/2005/09/050901_russia_beslan_anniv_pckg.shtml

z jejich země, prý nebylo dotaženo do konce. Na místo útoku se prý tehdy uvolil i přijet vlivný čečenský představitel Aslan Maschadov a s teroristy vyjednávat. Rusové to ale nezprostředkovali.“ Stejně jako v případech jiných teroristických útoků, doposud nikdo nepředložil věrohodné důkazy, které by mohly zmíněné tvrzení potvrdit. K teroristickému útoku na beslanskou školní budovu se později přihlásil, podobně jako v případě obsazení budovy moskevského divadla na Dubrovce, čečenský separatistický vůdce a islámský terorista Šamil Basajev.

Beslanský školní masakr pouze utvrdil ruské bezpečnostní složky a ruskou vládu v mínění, že s teroristy nelze vyjednávat. Také je upevnil v názoru o nutnosti pokračování protiteroristických vyčišťovacích operací proti separatistickým povstalcům v Čečensku.

5.4 Teroristický útok na Něvský expres

28. listopadu 2009 vykolejil následkem exploze ruský rychlík na trati mezi Petrohradem a Moskvou. Nastražená výbušnina byla ukryta na kolejích zhruba v polovině traťového spojení a vybuchla pod devátým vagonem právě projíždějící vlakové soupravy. Internetový server lidovky.cz k této problematice uvádí, že²⁷ „...*Ve vlaku v okamžiku neštěstí bylo podle AP asi 630 pasažérů a 20 členů posádky. K havárii došlo poblíž administrativní hranice mezi Tverskou a Novgorodskou oblastí Ruské federace, asi 250 kilometrů na jihovýchod od Petrohradu.*“ Následkem výbuchu vykolejily čtyři poslední vozy z celkem třinácti vagonů. Teroristický útok na rychlíkové spojení si vyžádal asi 30 mrtvých a dalších asi 60 cestujících bylo zraněno. Na základě ruského vyšetřování bylo ze spáchání bombového útoku na Něvský expres obviněno několik čečenských teroristů.

5.5 Sebevražedné útoky v moskevském metru

29. března 2010 došlo ve dvou stanicích moskevského metra k mohutným explozím, které měly na svědomí sebevražedné atentátnice, označované jako tzv. Černé vdovy. Teroristické útoky si vyžádaly oběti v počtu několika desítek nevinných cestujících. K oběma výbuchům, po jednom v každé ze dvou podzemních stanic, došlo v intervalu několika desítek minut, a to v čase ranní špičky pracovního dne, kdy se

---

²⁷ LIDOVKY.CZ. *Desítky mrtvých při vlakové tragédii.* [on line]27.11.2009 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z WWW: http://www.lidovky.cz/desitky-mrtvych-pri-vlakove-tragedii-rusove-podeziraji-teroristy-1fz-/ln_zahranici.asp?c=A091127_231805_ln_zahranici_kim

moskevským metrem přepravovalo nejvíce pasažérů během celého dne.

K prvnímu sebevražednému útoku došlo ve stanici moskevského metra Lubjanka okolo osmé hodiny ráno, kdy se sebevražedná atentátnice stojící na nástupišti odpálila ihned poté, co k nástupišti přijela první vlaková souprava metra a po jejím příjezdu se otevřely všechny její dveře. Zmáčknutí spouště výbušného zařízení na těle sebevražedné atentátnice mělo za následek explozi velkého množství plastických trhavin, která v uzavřených prostorách stanice moskevského metra zapříčinila vznik silné tlakové vlny. Důvodem teroristického útoku právě v této konkrétní stanici moskevského metra mohla podle mnoha odborníků být skutečnost, že nedaleko odtud sídlí ředitelství Federální bezpečnostní služby Ruské federace. Sebevražedný atentát ve stanici moskevského metra Lubjanka si vyžádal 26 lidských životů a několik desítek vážně zraněných, kteří byli po výbuchu převezeni zasahujícími ruskými zdravotníky a záchranáři do moskevských nemocnic.

Přibližně po čtyřiceti minutách od prvního sebevražedného atentátu, otřásl stanicí moskevského metra Park kultury mohutný výbuch. Masivní explozi měla na svědomí druhá sebevražedná atentátnice, jež se odpálila neprodleně po příjezdu vagonů metra do stanice okamžitě po otevření dveří soupravy. Průběh druhého sebevražedného atentátu byl ve své podstatě podobný jako v prvním případě. Detonace ve stanici Park kultury si vyžádaly čtrnáct zemřelých cestujících a opět vážná zranění desítek pasažérů.

Teroristické útoky v moskevském metru z 29. března 2010 si celkově vyžádaly 40 mrtvých civilistů a asi 100 zraněných cestujících. Sebevražedné útoky zcela paralyzovaly dopravu v celém městě. Internetový server Týden.cz k této problematice uvádí, že²⁸ „...Centrum Moskvy bylo pro dopravu uzavřeno, v ulicích vládne chaos. Kolony vozidel blokují hlavní třídy, automobily vjíždějí do protisměru. Městská policie vyzvala obyvatele Moskvy, aby do středu města nevyjížděli. Ve velké části městského centra v důsledku přetížení vypadla mobilní síť. Do ulic města bylo nasazeno asi 700 mužů ministerstva vnitra.“ Ruský prezident Dmitrij Anatolijevič Medvěděv spolu s ruskou vládou odsoudil teroristické útoky v metru a vyjádřil soustrast pozůstalým a rodinám obětí. V reakci na sebevražedné atentáty vydal také tehdejší ruský premiér

---

²⁸ TÝDEN.CZ. Sebevražedné atentátnice se odpálily v moskevském metru. [on line]29.03.2010 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z WWW: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/rusko-okoli/sebevrazedne-atentatnice-se-odpalily-v-moskevskem-metru_163697.html

Vladimir Vladimirovič Putin dekret o finančním odškodnění zraněných a pozůstalých . Podle zjištění ruských vyšetřovacích úřadů pocházely obě sebevražedné atentátnice z Dagestánu a jejich teroristické akce byly nejspíše organizovány čečenskými islamistickými teroristy. K zosnování teroristických útoků v moskevském metru se později přihlásil vůdce čečenských separatistických povstalců Doku Umarov.

Po sebevražedných atentátech v moskevském metru byly ze strany ruské policie nově navýšeny počty policejních hlídek na všech trasách podzemní dráhy. Stalo se tak v reakci ruské veřejnosti požadující zvýšení bezpečnosti v Moskvě.

5.6 Exploze na mezinárodním letišti Domodědovo

24. ledna 2011 došlo v pozdních odpoledních hodinách k sebevražednému útoku, který byl proveden zahalenou ženou, jež ukrytou nálož přinesla ve svém zavazadle do prostor příletové haly budovy mezinárodního letiště. Sebevražedná atentátnice byla po celou dobu doprovázena svým komplicem. Podle Federální bezpečnostní služby Ruské federace se s největší pravděpodobností jednalo o spoluorganizátora celého teroristického útoku. Teroristický útok na letišti Domodědovo si vyžádal 35 mrtvých a více než 180 zraněných. Následné vyšetřování celé tragédie odhalilo, že za útokem s největší pravděpodobností stáli kavkazští islamističtí teroristé v čele se svým vůdcem Doku Umarovem, měl také v březnu 2010 na svědomí také naplánování sebevražedných útoků v moskevském metru.

Po teroristických útocích v prostorách letiště Domodědovo se vzedmula vlna pochybností o míře dostatečných bezpečnostních opatření na tomto mezinárodním letišti, které do té doby platilo za jedno z nejtříbenějších v celém Rusku. Kritikou na adresu managementu mezinárodního letiště Domodědovo ohledně nedostatečné kontroly cestujících nešetřil po sebevražedném útoku ani ruský prezident Dmitrij Anatoljevič Medvěděv, který prohlásil, že byla porušena bezpečnostní pravidla a vedení letiště Domodědovo ponese za toto selhání plnou odpovědnost. Federální bezpečnostní služba Ruské federace vydala také prohlášení, že vedení ruského mezinárodního letiště Domodědovo bylo před necelými dvěma týdny z její strany informováno o možném teroristickém útoku.

Ihned po sebevražedném útoku byla posílena bezpečnostní opatření na území celé ruské metropole a ruské bezpečnostní složky v Moskvě se nacházely ve stupni pohotovosti. Ještě tentýž den byla také zpřísněna bezpečnost na všech ruských letištích.

Internetový server deník.cz k této problematice uvádí, že²⁹ „...Přísné osobní prohlídky všech cestujících a jejich cestovních i příručních zavazadel byly večer zavedeny na všech letištích po celém Rusku. Prohlídce se musejí podrobit i osoby vstupující do volně přístupných letištních prostor jako doprovod cestujících.“ Po teroristické akci v ruském hlavním městě také zasedalo Ministerstvo mimořádných událostí v čele s tehdejším ruským premiérem Vladimírem Vladimirovičem Putinem, a které jednalo o dalším postupu bezpečnostních složek.

---

²⁹ DENÍK.CZ. *Terorista zabil na moskevském letišti desítky lidí.* [on line] 24.1.2011 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z WWW: http://www.denik.cz/ze_sveta/nejmene-dvacet-mrtvych-pri-explozi-na-ruskem-letis.html

6. ORGANIZOVANÝ ZLOČIN NA ÚZEMÍ RUSKÉ FEDERACE

V současné době se Ruská federace řadí mezi státy, u nichž lze bohužel spatřovat poměrně vysokou míru páchaní trestné činnosti všeho druhu a neustále se zvyšující stupeň organizovanosti zločinu. Závažných trestných činů se v poslední době dopouštějí i osoby, které ještě nedosáhly věkové hranice dospělosti. Je také politováníhodné, že v Rusku existuje jen velmi malá pravděpodobnost nápravy a reintegrace odsouzených zločinců, kteří se po odpykání svých trestů vrací zpět do společnosti. Po propuštění na svobodu většinou opět páchají trestnou činnost všeho druhu, protože mají kvůli své kriminální minulosti problém sehnat zaměstnání. I to je jeden z důvodů značně vysoké kriminality na území Ruské federace. Dalšími příčinami, jejichž důsledkem je Rusko stabilní základnou organizované zločinnosti, jsou chudoba obyvatel ruských sídlištních předměstí, vysoká nezaměstnanost, náchylnost nízkopříjmového ruského obyvatelstva k alkoholismu a nikotinismu. U mladých Rusů všech sociálních skupin lze v posledních letech spatřovat existenci poměrně nebezpečné hrozby v podobě užívání drog a jiných návykových látek. Na hojném nárůstu zločinnosti v Rusku se v 90. letech minulého století podepsalo také trauma mnohých jeho občanů z rozpadu Sovětského svazu, kteří zánikem bolševického Ruska a v důsledku pozdější privatizace socialistického hospodářství často ztratili svá zaměstnání a jedinou možností finančního výdělků na mnoha místech v Rusku bylo nezřídka právě páchaní organizované trestné činnosti.

6.1 Historie ruského organizovaného zločinu

Počátky zrodu ruského organizovaného zločinu sahají do předválečného Sovětského svazu do doby uskutečňování tzv. Stalinských čistek, které daly mnoho podnětů ke vzniku několika desítek nově zbudovaných pracovních táborů, nacházejících se ve své drtivé většině na území Sibiře. V období vládnutí sovětského vůdce Josifa Vissarionoviče Stalina byl organizovaný zločin považován za méně závažný a nebezpečný než politické zločiny proti bolševickému ruskému státu. Obyčejní zločinci ve dvacátých a třicátých letech minulého století v Sovětském svazu ve velké míře spolupracovali se sovětskou tajnou policií při pátrání a následném usvědčování politických oponentů Josifa Vissarionoviče Stalina. Spolupráce mezi sovětskými tajnými policisty a zločinci všeho druhu se odehrávala nejen na svobodě, ale právě i v pracovních táborech. V sovětských gulazích se nacházeli pohromadě jak obyčejní kriminálníci, tak ale i političtí odpůrci bolševické ideologie. Sovětští vězni, odsouzení

za spáchání jakéhokoliv nepolitického trestného činu, získávali na rozkaz tajné policie od svých politických spoluvězňů informace, sloužící posléze orgánům Lidového komisariátu vnitřních záležitostí. Odměnou za každé takovéto opatření nových poznatků, obstaraných od kteréhokoliv politického vězně, znamenalo pro odsouzeného, spolupracujícího s NKVD méně práce a více tabákových produktů a alkoholu. Během Velké vlastenecké války sloužilo mnoho zločinců a kriminálních v řadách Rudé armády, kde postupem času získávali nové kontakty a více bojových zkušeností, včetně neomezeného přístupu ke zbraním. Po skončení druhé světové války tyto nově získané poznatky a zkušenosti dokonale využili při páchaní organizovaného zločinu a jiné trestné činnosti. Paul Lunde k problematice poválečného organizovaného zločinu uvádí, že³⁰ „...*Velké zóny západní části Sovětského svazu úspěšně ovládali zločinci vyzbrojeni ze skladů opuštěných ustupující německou armádou. Tyto gangy často tvořili desertéři ze sovětské Rudé armády, kteří nepřipouštěli opozici a respektovali pouze autoritu dokonalejší palebné síly.*“ Za éry sovětského vládce Nikity Sergejeviče Chruščova došlo k rozmachu páchaní hospodářské kriminality, pocházející většinou ze skupin vysoce postavených stranických funkcionářů. V období šedesátých a sedmdesátých let minulého století kvetl na celém území tehdejšího Sovětského svazu tzv. černý trh. Tato situace byla způsobena všeobecnou poptávkou po nedostatkovém luxusním zboží, kterého se nedostávalo v dostatečně uspokojující míře, což bylo důsledkem centrálně řízeného sovětského hospodářství. Po nástupu Michaila Gorbačova k moci došlo k částečnému poklesu hospodářské kriminality, a to především díky zákonu o individuální pracovní činnosti a zákonu o družstevnictví. Tyto dva nově přijaté zákony určitým způsobem zlegalizovali doposud šedou ekonomiku na omezené soukromé podnikání. Tento stav trval až do rozpadu Sovětského svazu, ke kterému došlo na počátku devadesátých let minulého století.

6.2 Současný stav organizovaného zločinu v Rusku

V roce 1994 zahájila Federální bezpečnostní služba Ruské federace ve spolupráci se specialisty americké Federální vyšetřovací služby rozsáhlou bezpečnostní operaci s názvem Hurikán, jež měla ochromit mafiánské struktury organizovaného zločinu na území Ruské federace. Tato policejní operace vzešla z iniciativy tehdejšího ruského prezidenta Borise Jelcina a měla posílit důvěru občanů v ruské policejní složky. Během několika policejních razií bylo zatčeno a později

---

³⁰ LUNDE, P. *Organizovaný zločin*. Praha : Mladá fronta, 2009. s.86

ruskými soudy odsouzeno asi 2 000 dopadených zločinců.

Ke zvýšení míry organizovaného zločinu v demokratickém ruském státě přispěly všechny válečné akce ruské armády na severovýchodním Kavkaze. Ukončení jakékoliv válečné operace na území kterékoli severokavkazské autonomní republiky s sebou pochopitelně přineslo problém pracovního uplatnění mnoha bývalých veteránů, kteří byli po skončení války propuštěni z ruské armády a nyní se ve většině případů nacházeli bez zaměstnání. Této situace okamžitě využila ruská mafie a jiné složky ruského organizovaného zločinu, které tak navyšovaly počty svých členů. Tomáš Šmíd k problematice příčin zvýšení míry organizovaného zločinu uvádí, že³¹ „...*Vzestup OZ v letech 1990-1991 byl umožněn snížením úrovně kontroly – administrativní kontrola zcela odumřela a hospodářské, finanční, daňové a hraniční kontroly začaly být pořádně obnovovány až v roce 1995 poté, co se konsolidovala v Rusku ústavně politická situace (a ostatně i poté, co skončila několikaletá válka gangů). Orgány činné v trestním řízení byly zcela oslabeny, paralyzovány a zcela zruinovány neustálými politickými reorganizacemi, neprofesionálním vedením, odchody kvalifikovaných odborníků, politickými tlaky a také novým, humánním přístupem ke zločincům (Luneev 1997). Nebyly schopny čelit ani běžné kriminalitě, natož organizované.*“ Dalším z mnoha faktorů, které se podílely na vzniku současného stavu organizovaného zločinu v Ruské federaci, jsou bývalí agenti a spolupracovníci Výboru státní bezpečnosti, jež často páchali organizovaný zločin prostřednictvím státních úřadů a podnikatelského sektoru.

Hlavními základnami nynějšího ruského organizovaného zločinu jsou metropole Moskva, Petrohrad, Jekatěrinburg, Krasnojarsk a Vladivostok. Podle Federální bezpečnostní služby Ruské federace se v roce 2 000 odhadoval počet ruských zločineckých organizací na asi 60 000 zločineckých gangů. V březnu 2011 vstoupil v platnost nový Zákon o policii, od kterého si mnoho odborníků slibuje lepší výsledky policie v boji s organizovaným zločinem.

---

³¹ ŠMÍD, T. *Organizovaný zločin v Ruské federaci*. Brno : Masarykova univerzita, 2009, s. 109

7. OZBROJENÉ KONFLIKTY NA ÚZEMÍ RUSKÉ FEDERACE

Téměř všechny ozbrojené konflikty na území moderního ruského státu proběhly ve východní oblasti kavkazského regionu. Příčinu tohoto stavu lze spatřovat z menší části v etnické a z větší části v religiozní různorodosti obyvatel, kteří žijí na území kavkazských autonomních republik v rámci Ruské federace. Oblast východního Kavkazu je obývána převážně národy s muslimským vyznáním, zatímco oblasti západního kavkazského regionu jsou obývány etniky hlásícími se k pravoslavnému vyznání. Kavkazské autonomní republiky, v nichž dominuje pravoslaví, lze pokládat za loajální ruské vládě a ruskému prezidentovi .

Totéž se ovšem nedá říci o východní oblasti Kavkazu v rámci ruského státu, kde drtivá většina místních občanů je muslimského vyznání a Islám je převládajícím náboženstvím. Na územích těchto autonomních republik proběhlo v minulosti mnoho ozbrojených konfliktů, jež si vyžádaly střety s ruskými bezpečnostními složkami. Hlavním důvodem eskalace napětí na již zmíněných územích byla snaha místních čelních islamistických separatistů o odtržení od Ruské federace a vytvoření nezávislých islámských států s možností uplatnění práva šaría.

7.1 První čečenská válka

V létě 1994 vypukla na území čečenské autonomní republiky občanská válka mezi stoupenci diktátorského režimu prezidenta Džochara Dudajeva a čečenskými opozičními silami, které nesouhlasily s jeho autoritářským stylem vlády a jím prosazovanou politikou úplného odtržení od Ruské federace. Šárka Waisová a kolektiv k problematice první čečenské války uvádějí, že³² „...Na sklonku roku 1991 vyhlásila nezávislost po několika měsících dramatických bojů o moc Čečenská republika. Vedení Ruské federace se zpočátku omezilo na podporu opozičních sil bojujících proti separatistickému režimu Džochara Dudajeva.“ Přívrženci opozice byli po celou dobu bojů materiálně, ale i finančně podporováni tehdejší ruskou vládou v čele s prezidentem Borisem Jelcinem. Avšak i přes podporu ze strany Ruska se místním opozičním vojskům nepodařilo Dudajevovy stoupence svrhnout a získat kontrolu nad celým územím čečenské autonomní republiky.

V prosinci 1994 zahájily pozemní a letecké složky Armády Ruské federace ozbrojenou invazi na území čečenské autonomní republiky s cílem svrhnout autoritářský režim čečenského prezidenta Džochara Dudajeva a zachovat celistvost

---

³² WAISOVÁ, Š. a kol. *Slabé státy. Selhání, rozpad a obnova státnosti*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. s.173

Ruské federace. Tažení proti čečenským separatistům se na počátku celé vojenské operace zúčastnilo asi 38 000 ruských vojáků, v pozdějších měsících vojenských operací dosahovaly početní stavy Armády Ruské federace v oblasti Čečenska počtu již více než 70 000 vojáků. Dále byla ruská armáda podporována několika tisíci příslušníky opozičních čečenských antidudajovských vojsk. Počty separatistických povstalců a stoupenců prezidenta Džochara Dudajeva jsou odhadovány na 40 000 ozbrojenců včetně zahraničních islamistických bojovníků, kteří bojovali po boku čečenských povstalců proti ruským invazním silám. Ihned po zahájení ruské pozemní ofenzivy v Čečensku bylo ruskými vzdušnými silami uskutečněno několik zničujících náletů na letecké vojenské základny v Čečensku, jež byly pod kontrolou vlády prezidenta Dudajeva. Tyto nálety měly za následek jejich faktickou likvidaci a tím zbavily ruská pozemní vojska obav z leteckých útoků ze strany čečenských povstalců.

Podle plánů vojenských velitelů Armády Ruské federace se ozbrojená invaze na území čečenské autonomní republiky měla stát tzv. bleskovou válkou, jež měla přinést rychlé vítězství nad separatistickými povstanci a umožnit pacifikaci celé čečenské oblasti. Brzy se však ukázalo, že nepřítel nebude tak jednoduché porazit.

Nicméně již v polovině prosince 1994 se pozemním silám Armády Ruské federace podařilo probojovat k předměstím hlavního čečenského města Groznyj. Boje o tuto strategicky důležitou metropoli trvaly několik měsíců. Po celou dobu bojů byl Groznyj denně ostřelován ruskými pozemními vojsky a bombardován ruským vojenským letectvem. Asi 300 000 obyvatel města bylo nuceno opustit své domovy a utéci do uprchlických táborů, které se většinou nacházely v okolních kavkazských autonomních republikách. V březnu 1995 se vojákům ruských pozemních sil po dlouhých a tvrdých bojích nakonec podařilo zlomit odpor obránců a město dobýt.

Po vítězství v Grozném začala ruská pozemní vojska s podmaňováním dalších měst a enkláv na území Čečenska. V průběhu několika dalších měsíců se ruským invazním vojskům podařilo obsadit a zpacifikovat všechna větší města, ale i strategicky důležité body v oblastech horských průsmyků a tranzitních cest.

I přes všechny dosavadní úspěchy ruských pozemních jednotek v boji se separatistickými povstanci museli ruští vojáci čelit vleklé partizánské válce s dobře vyzbrojenými protivníky, kteří navíc dobře znali místní horský terén a měli také podporu mnoha kmenových vůdců v odlehlých částech země. Navzdory početní převaze i materiálnímu vybavení ruských invazních vojsk museli příslušníci ruské armády vzdorovat této situaci až do konce trvání ozbrojeného konfliktu. Ruští vojáci byli také

na rozdíl od nepřítele velmi dezorientováni v boji a jejich bojová morálka byla vlivem ekonomické krize a všeobecného úpadku společnosti, kterým Rusko na počátku 90. let procházelo, na velmi nízké úrovni. V té době velmi často docházelo k excesům v podobě nedisciplinovanosti ze strany ruských vojáků vůči obyvatelům dobytých nepřátelských území.

Z důvodu poměrně vysokého počtu padlých ruských vojáků a všeobecné protiválečné nálady v ruské společnosti vyvolané politickým chaosem v postsovětském Rusku se proti vojenskému angažmá Armády Ruské federace na území čečenské autonomní oblasti vzedmula vlna protestů požadujících odchod ruských pozemních vojsk a ukončení ozbrojeného konfliktu. Milan Švankmajer, Václav Veber, Zdeněk Sládek, Vladislav Moulis a Libor Dvořák k této problematice dále uvádějí, že³³ „...Z hlediska vojenského poškodila intervence v Čečensku prestiž ruské armády. Ukázala, že nebyla řádně připravena, podcenila nepřítele a diskreditovala se používáním brutálních způsobů boje. Vítězoslavná hlášení o ukončení bojů v Čečensku se vzápětí ukazovala jako pouhá propaganda.“ Pod tíhou těchto skutečností byla prvně zvolená ruská vláda v čele s prezidentem Ruské federace Borisem Jelcinem nucena ustoupit ze svých plánů na znovuzískání kontroly nad územím Čečenska. V srpnu 1996 bylo ruským prezidentem Borisem Jelcinem vyhlášeno příměří a o rok později byly podepsány mezi Ruskou federací a Čečenskou republikou Ičkeria mírové smlouvy, jejichž výsledkem bylo stažení ruských vojsk z území Čečenska a potvrzení nezávislosti Čečenské republiky Ičkeria na státním útvaru Ruské federace.

Ztráty byly na obou stranách značně vysoké. Během dvou let válečného konfliktu ztratila Armáda Ruské federace přibližně 7 500 vojáků a čečenští separatističtí povstalci asi 17 000 bojovníků.

7.2 Invaze do Dagestánu

Poté, co Čečenská republika Ičkeria získala nezávislost na ruské centrální vládě, se do tohoto nově vzniklého suverénního státu začali stahovat islamističtí rebelové z oblasti autonomní republiky Dagestán. Čečenská republika Ičkeria v té době procházela hlubokou politickou a bezpečnostní krizí. Postupem času zde začal sílit vliv radikálních islamistických skupin na úkor oficiální čečenské vlády. Islamisté v čele se svými vůdci, prezidentem Čečenské republiky Ičkeria Aslanem Maschadovem a jeho viceprezidentem Šamilem Basajevem, požadovali zavedení práva šaría v Čečensku.

---

³³ ŠVANKMAJER, M a kol. *Dějiny Ruska*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2004. s.492

Společným cílem čečenských a dagestánských separatistických povstaleckých skupin bylo vytvoření jednotného islámského státu wahhábistického typu, který by se nacházel na území dnešního východního Kavkazu a zahrnoval by oblasti Čečenska, Ingušska a Dagestánu. Společný plán zahrnoval také vyhnání příslušníků ruského etnika z celého východního Kavkazu a vybudování vojenských základen pro teroristy.

Dagestánští rebelové přicházející na území Čečenské republiky Ičkeria nejprve prošli výcvikovými tábory místních čečenských povstalců a poté navázali kontakty se zahraničními islamistickými bojovníky, kteří jim poskytli dostatečné ideologické školení a vojenské vybavení, včetně dodávek trhavin a lehkých zbraní určených pro partizánskou válku v nepřehledném horském terénu. Ozbrojené skupiny dagestánských povstalců s podporou čečenských rebelů a zahraničních muslimských bojovníků podnikaly sérii nájezdů z Čečenské republiky Ičkeria na území autonomní republiky Dagestán s cílem destabilizovat zdejší politickou a bezpečnostní situaci a získat si zdejší muslimské obyvatelstvo na svou stranu. Dalším důvodem pro sérii nájezdů ze strany rebelů a islamistů byl nejvyšší stupeň muslimského vyznání dagestánského obyvatelstva v oblasti celého severokavkazského regionu. Internetový portál RUSKODNES.cz uvádí, že³⁴ „...*Nejislamizovanější republikou severního Kavkazu je Dagestán, kde Islám hraje v politickém dění značnou roli, a právě v této oblasti našli fundamentalistické, islamistické ideje-tzv. Islámská alternativa-svou nejhlasitější podporu. Dagestán byl domovem několika prominentních ideologů islámského fundamentalismu, mezi něž patří např. Ahmedkadi Ačtajej-na počátku 90. let emír Islámské strany obrody a šejk Bagautdin (Kebedov), spojenec Šamila Basajeva.*“ Ozbrojené útoky byly zaměřeny převážně na ruské bezpečnostní složky a dagestánskou policii, která vykazovala prvky loajality k dagestánské vládě a Ruské federaci.

Avšak i přes všechny snahy nájezdníků, kteří sami sebe prezentovali jako osvoboditele Kavkazu od ruských kolonizátorů, se jim nepodařilo přimět místní obyvatele ke spolupráci a získat si jejich podporu. Místní obyvatelé, navzdory svému silnému muslimskému vyznání, naopak považovali ozbrojené nájezdníky za okupanty a islámské teroristy a místo toho raději podporovali dagestánskou policii a ruské bezpečnostní složky působící jako mírové sbory na území Dagestánu. Poté, co nájezdy rebelů neustávaly a bezpečnostní situace v regionu se nadále zhoršovala, rozhodly se

---

³⁴ RUSKODNES.CZ. *Islám v Ruské federaci* on line] 18.5.2007 [cit. 2012-04-02]. Dostupné z WWW: <http://www.ruskodnes.cz/index.php?page=clanek&id=508>

ruské bezpečnostní složky v čele s pozemními vojsky ruské armády konečně v dané oblasti zasáhnout. Zásah byl posvěcen jak ze strany ruské vlády, tak ze strany ruského prezidenta Borise Jelcina.

V srpnu 1999 zahájila Armáda Ruské federace pozemní a leteckou ofenzivu, která byla směřována proti dagestánským povstalcům a čečenským rebelům. Ofenziva ruské armády se neomezovala pouze na území dagestánské autonomní republiky, ale i na oblasti Čečenska a Ingušska, kde se nacházel bezpočet vojenských základen dagestánských a čečenských povstalců. Tyto vojenské operace probíhající mimo území Dagestánu byly v převážné míře realizovány formou strategického bombardování prováděném ruským vojenským letectvem. V menším měřítku byly vojenské útoky proti povstaleckým skupinám mimo území dagestánské autonomní republiky praktikovány prostřednictvím ruských vojenských speciálních protiteroristických jednotek typu Specnaz a zvláštních jednotek Federální bezpečnostní služby Ruské federace pracujících na nepřátelských územích většinou v utajení.

Invaze do Dagestánu se na straně Armády Ruské federace zúčastnilo asi 17 000 vojáků a na straně nájezdních povstalců se v ozbrojeném konfliktu s ruskými vojsky angažovalo více než 3000 bojovníků. Válka v Dagestánu trvala necelé dva měsíce a skončila na konci září 1999 vítězstvím Armády Ruské federace. Tím byla zachována autonomní republika Dagestán jakožto součást Ruské federace. Nájezdní povstalci byli nuceni stáhnout se zpět na území Čečenské republiky Ičkeria, kde se postupem času začali zapojovat do zdejších islamistických teroristických organizací.

Po dobu trvání Dagestánské války padlo na straně ruské armády přibližně 279 vojáků a na straně nájezdních sil přes 2 500 povstalců. Invaze do Dagestánu se ještě v průběhu bojů stala zárodkem pro vypuknutí druhé války v Čečensku.

7.3 Druhá čečenská válka

Na počátku října 1999 zahájily pozemní síly Armády Ruské federace vojenské tažení do Čečenské republiky Ičkeria. Hlavním popudem ze strany ruské armády k tomuto novému ozbrojenému útoku se stala předchozí neúspěšná invaze kavkazských separatistických povstalců na území autonomní republiky Dagestán a série bombových útoků na ruské panelové domy v Moskvě a Volgodonsku, které byly uskutečněny v září téhož roku. Pozemnímu tažení proti čečenským bojovníkům předcházelo masivní letecké bombardování zdejších nepřátelských vojenských základen. Toto bombardování bylo prováděno mnohem přesněji a efektivněji, než tomu bylo v předchozím konfliktu.

Pozemní invaze v Čečensku se zúčastnilo asi 93 000 příslušníků ruských

ozbrojených sil, včetně několika zvláštních jednotek Federální bezpečnostní služby Ruské federace a několika stovek zaměstnanců ruského Ministerstva vnitra. Početní stavy na straně čečenských separatistů představovalo zhruba 22 000 ozbrojenců, počítaje i zahraniční mudžáhidy a bojovníky teroristické organizace al-Kájda. I v tomto ozbrojeném konfliktu byla patrná opětovná početní převaha ruských vojsk, která nyní již disponovala cennými zkušenostmi s bojem s partyzánskými povstanci získanými v předchozích ozbrojených konfliktech na Kavkaze.

Ruská armáda si v případě druhé vojenské operace na území Čečenska počínala mnohem méně pošetile a s větší opatrností v kombinaci s lepším nasazením vojenského letectva a těžkých zbraní, jejichž nynější správné využití se stalo jedním z rozhodujících faktorů vedoucích ke konečnému výsledku ozbrojeného konfliktu. V ruské armádě během druhé války v Čečensku kromě vojáků povinné základní služby již sloužilo i mnoho žoldáků, kteří na rozdíl od zahraničních mudžáhidů stojících na straně nepřítele bojovali v řadách ruských pozemních jednotek nikoliv z ideologických a politických důvodů, ale za finanční úplatu.

I přes tuhý odpor čečenských obránců postupovaly jednotky ruské armády do nitra Čečenské republiky Ičkeria poměrně rychle. Již v listopadu, měsíc od vypuknutí invaze, obsadili vojáci pozemních sil ruské armády druhou největší čečenskou metropoli Shali a posléze třetí největší město Gudermes. Po dvou měsících od začátku války prorazily ruské jednotky obranné linie kolem Grozného a hlavní metropoli Čečenska obklíčily. Následovalo několikátýdenní ostřelování města těžkými zbraněmi podobně, jako již v prvním ozbrojeném konfliktu na území Čečenska s účastí Armády Ruské federace. Současně v témže měsíci dobyli vojáci ruské armády jihovýchodní část země, které představovalo poslední baštu čečenských separatistických povstalců. Bitva u Grozného skončila po těžkých bojích na začátku února následujícího roku kapitulací čečenských vojsk.

Po kapitulaci nepřátelských sil u Grozného se hlavní boje přesunuly na jih země, který svým hornatým povrchem představoval ideální útočiště pro zbylé povstalecké skupiny. V květnu 2000 byla založena přímá vláda v Čečensku pod patronací Moskvy. Čečenská republika Ičkeria tímto právním aktem de facto zanikla a Čečensko se opětovně stalo součástí Ruské federace. V dubnu 2002 prohlásil tehdejší ruský prezident Vladimir Vladimirovič Putin druhý ozbrojený konflikt na území Čečenska za ukončený. Druhá válka v Čečensku dle oficiálních ruských zdrojů trvala necelých dva a půl roku a skončila rozhodujícím a definitivním vítězstvím ruských

bezpečnostních složek v čele s ruskou armádou nad separatistickými povstalci a islámskými teroristy na čečenském území. Během druhé čečenské války padlo na straně ruských bezpečnostních složek přibližně 3 700 vojáků, asi 2 000 pracovníků Ministerstva vnitra a přes 100 příslušníků zvláštních jednotek Federální bezpečnostní služby Ruské federace. Ztráty čečenských separatistů dosahovaly počtu asi 14 000 padlých bojovníků. Ozbrojený konflikt si vyžádal také nesčetné oběti mezi civilním obyvatelstvem. Desetitisíce Čečenců byly kvůli válečným událostem nuceno uprchnout do sousedního Inguška nebo Severní Osetie-Alanie.

V březnu 2003 byla v Čečensku referendem schválena nová ústava, která zaručovala obnovené Čečenské republice vysoký stupeň nezávislosti, avšak jako součásti Ruské federace. Milan Švankmajer, Václav Veber, Zdeněk Sládek, Vladislav Moulis a Libor Dvořák k této problematice uvádějí, že³⁵ „...Z hlediska Moskvy rozhodujícím bodem nové ústavy se přitom stal článek, definující Čečensko jako subjekt Ruské federace.“ Přijetím této ústavy bylo Čečensko definitivně zbaveno mnohaletých separatistických snah o nezávislost.

Protiteroristické operace ruských bezpečnostních složek proti separatistickým povstalcům a islamistickým bojovníkům byly na území Čečenské republiky prováděny ještě několik let po oficiálním prohlášení o ukončení války. Během těchto protiteroristických akcí bylo zabito mnoho separatistických povstalců a islámských teroristů. Většina čelních představitelů již bývalé Čečenské republiky Ičkeria, včetně jejího prezidenta Aslana Maschadova a viceprezidenta Šamila Basajeva, byla taktéž zabita ruskými bezpečnostními složkami i mimo oblast Čečenska v sousedním Ingušku nebo Dagestánu. V rámci ruských bezpečnostních složek se v těchto protiteroristických operacích nejvíce angažovali příslušníci Federální bezpečnostní služby Ruské federace a pracovníci Ministerstva vnitra.

Separatističtí povstalci a islámští teroristé byli pod tíhou ruské protiteroristické kampaně nuceni přemístit své základny do jiných muslimských zemí. V dubnu 2009 bylo ze strany ruských úřadů oficiálně oznámeno ukončení protiteroristických operací na území Čečenska. Internetový server Týden.cz k této problematice uvádí, že³⁶ „...Rusko po deseti letech ukončilo zvláštní bezpečnostní režim v Čečensku na severním

---

³⁵ ŠVANKMAJER, M a kol. *Dějiny Ruska*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2004. s.501

³⁶ TÝDEN.CZ. *Rusko vyhlásilo konec války v Čečně*. [on line] 16.4.2009 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z WWW: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/rusko-a-okoli/rusko-vyhlasilokonecvalky-vecne_115143.html

Kavkaze, kde ruská vojska v nedávné minulosti bojovala s povstanci usilujícími o odtržení od Ruska.“ Většina ruských pozemních vojsk byla následně po oznámení ukončení protiteroristické kampaně stažena z oblasti a hlavní část odpovědnosti za pořádek a bezpečnost v regionu byla přenesena ze strany ruských bezpečnostních složek na bedra místních policejních sborů.

8. PŘESHraniční konflikty s účastí Ruska

V průběhu celých dvou desetiletí existence demokratického Ruska došlo pouze k jednomu ozbrojenému konfliktu odehrávajícímu se za státními hranicemi Ruské federace. Tento nedávný válečný konflikt s nezastupitelnou účastí ruských bezpečnostních složek se odehrál na území gruzínských autonomních republik Jižní Osetie a Abcházie. Válečné operace ruských ozbrojených sil proti gruzínským jednotkám, okupujícím území již zmíněných autonomních republik, byly výjimečné v tom, že se jich poprvé po mnoha letech od skončení druhé světové války zúčastnily všechny složky Armády Ruské federace, tj. pozemní vojsko, letectvo a námořnictvo. Válka s Gruzii byla také ojedinělá nezvykle vysokou podporou a rozhodným postojem k celé situaci, a to především ze strany obyčejných občanů směrem k ruské vládě.

Další konflikty Ruské federace odehrávající se za jejími hranicemi, ale s její účastí již neměly charakter ozbrojeného konfliktu. Jednalo se spíše o diplomatické roztržky Ruska s některými sousedními státy. Diplomatické napětí panovalo v roce 2007 v rusko-estonských vztazích kvůli mohutným protestům etnických Rusů v Tallinnu. Ruská federace musí také čelit diplomatickým sporům s Japonskem o Kurilské ostrovy, které jsou od roku 1945 součástí ruského státu. Japonské císařství si toto souostroví od konce války v Tichomoří zpětně nárokuje. Diplomatické rozepře o Kurilské ostrovy trvají dodnes a po vzniku Ruské federace spor neustále eskaluje.

Vypuknutí dalšího ozbrojeného konfliktu mezi Ruskou federací a některým jejím sousedním státem je v současné době velmi nepravděpodobné s ohledem na plánovanou modernizaci a restrukturalizaci Armády Ruské federace a také vzhledem k poměrně pacifistické zahraniční politice ruské vlády. Spíše se bude jednat o spory na diplomatické půdě v souvislosti s úvahami některých postsovětských republik o jejich možném vstupu do vojenských a politických struktur Severoatlantické aliance.

8.1 Válka v Jižní Osetii

Dne 8. srpna 2008 zahájila gruzínská armáda rozsáhlé vojenské operace na území separatistické autonomní republiky Jižní Osetie. V tento den byly shodou okolností zahájeny letní olympijské hry v čínském Pekingu. Mnozí analytici se shodují, že načasování těchto vojenských operací právě na dobu konání olympijských her bylo ze strany gruzínských vojenských stratégů účelové a mělo odvést pozornost od celého ozbrojeného konfliktu.

Cílem těchto operací bylo potlačit snahy místního obyvatelstva o odtržení

od Gruzie a zpacifikovat politickou a bezpečnostní situaci v Jižní Osetii. Hlavnímu pozemnímu útoku předcházelo mohutné ostřelování a bombardování jihoosetských měst a vesnic. Internetový server novinky.cz k této problematice uvádí, že³⁷ „...Agentura Reuters s odvoláním na svědky informovala, že při ostřelování Cchinvali už zemřelo nejméně 15 lidí. Ministerstvo zdravotnictví v Jižní Osetii bez dalších podrobností uvedlo, že nálety si vyžádaly značné množství obětí mezi civilisty.“ Během těchto útoků ze vzduchu bylo také zasaženo několik pozic ruských mírových sil, které zde působily v rámci Společenství nezávislých států. Poté následovala mohutná ofenziva gruzínských vojenských jednotek do nitra území Jižní Osetie. Vojenských operací se v této gruzínské autonomní republice zúčastnilo na straně Gruzie asi 29 000 vojáků. Proti gruzínským pozemním silám stálo zhruba 3 000 jihoosetských obránců, převážně špatně vyzbrojených, ale s poměrně vysokou bojovou morálkou a odhodláním bránit své domovy před gruzínskými invazními vojsky. Poměr sil se však zanedlouho začal měnit ve prospěch méně početných jihoosetských obránců.

O několik hodin později, nicméně v tentýž den, totiž Ruská federace vstoupila do válečného stavu s Gruzii. Byla to reakce ze strany ruské vlády na agresi gruzínských ozbrojených sil vůči jihoosetským civilistům. Jelikož většina jihoosetského obyvatelstva měla ruské občanství, bylo o vstupu ruských vojsk do ozbrojeného konfliktu s Gruzii definitivně rozhodnuto. Tvrdá a rozhodná odpověď Ruské federace na gruzínské vojenské operace v Jižní Osetii překvapila mnoho zahraničních pozorovatelů monitorujících bezpečnostní situaci v oblasti a v neposlední řadě gruzínské vládní činitele samotné. Gruzínská vláda reagovala na postoj Ruska k celé situaci stažením svého vojenského kontingentu z Iráku kvůli jeho případnému nasazení proti ruským invazním vojskům. Nikdo v Gruzii neočekával přímé vojenské angažmá Ruské federace v jejich konfliktu s jihoosetskými separatisty.

Ruské vojenské letectvo ihned po rozhodnutí ruské vlády o vojenské účasti Ruské federace v oblasti začalo s bombardováním a ostřelováním vybudovaných pozic gruzínských vojsk na území Jižní Osetie. Ruské vzdušné síly také provedly řadu náletů na vojenské základny v oblasti celého státu Gruzie. Bombardování bylo převážně soustředěno na vojenské cíle nacházející se poblíž strategicky důležitých gruzínských

---

³⁷ NOVINKY CZ. *Ruské tanky dorazily k metropoli Jižní Osetie*. [on line] 8.8.2008 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/146801-video-ruske-tanky-dorazily-k-metropoli-jizni-osetie.html>

měst, mezi něž patří metropole Tbilisi, Gori a Poti.

Po masivním bombardování vojenských cílů po celé Gruzii se posléze pozemní síly Armády Ruské federace v celkovém počtu asi 70 000 vojáků, které byly do té doby pouze soustředěné na hranicích Ruska s Jižní Osetií, daly konečně do pohybu a postupovaly směrem k jihoosetskému hlavnímu městu Cchinvali, které v té době již bylo obsazeno gruzínskými vojenskými jednotkami. Vzhledem k početní převaze útočících ruských vojsk byla gruzínská armáda nucena se z města stáhnout. V průběhu několika dní byla zásluhou ruských invazních sil gruzínská armáda vytlačena z celého území Jižní Osetie.

Osvobozením jihoosetské autonomní republiky boje s gruzínskými vojenskými jednotkami neskončily. Ruská vojska dále postupovala do vnitrozemí Gruzie, načež obsadila pozice u města Gori, kde posléze zřídila kontrolní stanoviště. Boje se také nově rozhořely na území gruzínské autonomní republiky Abcházie, kde místní separatisté využili situace a vyhlásili jednostrannou nezávislost na Gruzínské republice. Ruské bezpečnostní složky na žádost na gruzínských mocenských strukturách již nezávislé abchazské vlády posílily ostrahu státních hranic na pomezí Ruska a Abcházie. Námořní síly Armády Ruské federace potopily některá gruzínská vojenská plavidla a zablokovaly přístavní město Poti, nacházející se na pobřeží Černého moře. Gruzínské válečné loďstvo bylo nuceno se přesunout do jižněji položeného přístavního města Batumi.

Gruzínský proamericky orientovaný prezident Michail Saakašvili přirovnal invazi ruské armády do Gruzie v srpnu 2008 k sovětské invazi do Československa též v srpnu 1968, která podle něho probíhala podobným způsobem. Tato poměrně silná slova, která byla vyřčena ze strany gruzínského prezidenta a adresovaná ruské vládě, jen potvrzovala roli Gruzie jakožto poraženého státu v ozbrojeném konfliktu s Ruskem. Internetový server novinky.cz k této problematice dále uvádí, že³⁸ „...*Gruzínský prezident Michail Saakašvili oznámil, že jeho vojáci bojují s ruskými agresory. Vměšování Ruska označil za sebevražedné a vyzval ho k uzavření příměří.*“ Reakce ze zahraničí na válku v Jižní Osetii byly různé. Zatímco pobaltské republiky, Polsko, Ukrajina a Spojené státy americké sympatizovaly s gruzínským prezidentem Michaiilem Saakašvilim, jiné země, většinou staré členské státy Evropské unie, považovaly Gruzii

---

³⁸ NOVINKY CZ. *Ruské tanky dorazily k metropoli Jižní Osetie.* [on line] 8.8.2008 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/146801-video-ruske-tanky-dorazily-k-metropoli-jizni-osetie.html>

za hlavního viníka rozpoutání ozbrojeného konfliktu. Také Turecko a Čína obvinily gruzínský stát z eskalace napětí mezi ním a Jižní Osetií.

Dne 12. srpna 2008 bylo prostřednictvím francouzského ministra zahraničí Bernarda Kouchnera jakožto šéfa diplomacie předsedající země Evropské unie dohodnuto příměří mezi oběma stranami. Dohody o příměří byly podepsány 15. srpna v Tbilisi a o den později v Moskvě. V několika následujících týdnech zahájila Ruská federace stahování vojsk z okolí města Gori a oblastí podél území Abcházie v Gruzii.

Vojenské manévry ve válce v Jižní Osetii si na straně Gruzie vyžádaly 215 padlých vojáků a v řadách ruských ozbrojených sil 64 zabitých vojáků. Dne 26. srpna 2008 byly gruzínské autonomní republiky Jižní Osetie a Abcházie uznány Ruskou federací. Jevgenij Primakov k této problematice uvádí, že³⁹ „...*Na výzvu Státní dumy a Rady federace, jež tak podpořily vůli obyvatel Jižní Osetiie a Abcházie, uznal prezident Medvěděv oficiálně obě země jako nezávislé státy.*“ Posléze uznaly Jižní Osetii a Abcházii nezávislými státy další země.

Válka v Jižní Osetii značně posílila mezinárodní respekt k bezpečnostním složkám Ruské federace a výrazně oslabila vyjednávací postavení Gruzie pro případný vstup do Severoatlantické aliance a Evropské unie.

8.2 Protesty v Estonsku

Dne 27. dubna 2007 byl na příkaz estonských úřadů odstraněn z centra estonského hlavního města Tallinnu památník, který symbolizoval padlé sovětské vojáky při osvobození Estonska během druhé světové války. Bronzová socha Rudoarmějce spolu s ostatky 14 padlých ruských vojáků byla přemístěna na nedaleký vojenský hřbitov nacházející se mimo střed města. Zmíněné rozhodnutí místních státních úřadů vyvolalo bouřlivé protesty příslušníků ruské menšiny, tvořící v Estonsku zhruba třetinu obyvatelstva. Po dobu následujících tří dní od odstranění památníku zažila převážně estonská metropole, co se týče počtu demonstrací na území celé Estonské republiky, nejhorší protesty od novodobého získání nezávislosti Estonska na počátku 90. let minulého století. Nepokoje si vyžádaly jednu lidskou oběť z řad protestujících estonských Rusů. Internetový server novinky.cz k této problematice uvádí, že⁴⁰ „...*Jeden demonstrant zemřel a 44 dalších bylo zraněno v estonském*

---

³⁹ PRIMAKOV, J. *Svět bez Ruska?*. Praha : Ottovo nakladatelství, 2010. s. 155

⁴⁰ Novinky.cz. *Při nepokojích v Estonsku ubodali demonstranta*. [on line] 27.4.2007 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/114050-pri-nepokojich-v-estonsku-ubodali-demonstranta.html>

Tallinnu při celonočních protestech proti odstranění pomníku připomínajícího válečné oběti Rudé armády z centra metropole. Při střetech bylo také zraněno také třináct policistů. Stovky demonstrantů, především z řad ruskojazyčné mládeže byly zatčeny.“

Kromě Tallinnu, jak již bylo řečeno, se protesty nevyhnuly také ostatním městům nejseverněji položené pobaltské země, v kterých mají etničtí Rusové poměrně silné zastoupení a tvoří zde významnou národnostní menšinu, která v některých menších estonských městech svým počtem dokonce přesahuje počet obyvatelstva estonské národnosti. Pro Estonce představuje kontroverzní pomník Rudoarmějce ztrátu suverenity více než půl století trvající sovětskou okupaci, během níž bylo více než 100 000 Estonců deportováno do pracovních táborů na Sibiři. Avšak pro místní ruskou menšinu tento památník symbolizuje osvobození od nacismu a vítězství nad německými vojsky. Odstranění pomníku padlého vojáka Rudé armády bylo místními Rusy považováno za pošlapání jejich důstojnosti a zneuctění památky všech padlých sovětských vojáků během osvobozovacích bojů zemí střední a východní Evropy od fašistické tyranie.

Jednání estonských úřadů se nesetkalo pouze s protesty Rusů ve své vlastní zemi, ale i s protestními akcemi v zahraničí, které byly organizovány demonstranty ruské národnosti. Nejviditelnější reakce ze zahraničí přicházela z Ruské federace, kde se uskutečnilo několik demonstrací vyjadřujících podporu etnickým menšinovým Rusům při jejich nekompromisním postoji v otázce umístění sochy Rudoarmějce v hlavní estonské metropoli. Protestů se zúčastnili převážně mladí Rusové pocházející z řad mládežnických organizací politické strany Jednotného Ruska, ale v menší míře také obyčejní občané Ruské federace bez ohledu na věkové složení. Protiestonské demonstrace se povětšinou uskutečnily před estonskými velvyslanectvími a konzuláty v největších ruských metropolích, Moskvě a Petrohradu.

V reakci na protesty v Estonsku a následný zásah estonských policejních sil vůči demonstrantům pohrozilo Ministerstvo zahraničních věcí Ruské federace tvrdými diplomatickými protiopatřeními. Již 9. května 2007 se ruský velvyslanec v Estonsku odmítl zúčastnit oslav 62. výročí od konce druhé světové války, které se konaly v Tallinnu.

8.3 Spor o Kurilské ostrovy

V listopadu 2010 navštívil ruský prezident Dmitrij Anatoljevič Medvěděv Kurilské ostrovy. Stal se tak historicky prvním státníkem, zastávajícím prezidentský úřad, který oficiálně vstoupil na území tohoto již po mnoho let sporného souostroví.

Diplomatický spor o Kurilské ostrovy mezi Ruskou federací a Japonským císařstvím trvá již 65 let od konce druhé světové války. Tehdy bylo Japonsko po své bezpodmínečné kapitulaci, která byla uskutečněna v srpnu 1945, nuceno na základě Sanfranciské dohody Kurilské ostrovy postoupit tehdejšímu Sovětskému svazu. Od té doby žádá Japonské císařství zpětné navrácení zmíněných ostrovů, které dosud považuje za historickou součást svého území.

V současné době žije na Kurilských ostrovech zhruba 30 000 obyvatel. Většinou se jedná o potomky ruských, běloruských a ukrajinských přistěhovalců, kteří tuto oblast osídlili krátce po skončení druhé světové války v Tichomoří. Původní japonské obyvatelstvo bylo z ostrovů odsunuto z obavy z možné politické a bezpečnostní destabilizace japonským etnikem, které by i přes sovětskou správu na souostroví bylo i nadále věrné poraženému Japonsku.

Kurilské ostrovy mají pro Ruskou federaci velký strategický význam z vojenského i hospodářského hlediska, protože zajišťují ruskému státu volný přístup do Ochotského moře, jehož břehy omílají i Vladivostok, nejvýznamnější ruské přístavní město na Dálném východě. Ztráta Kurilského souostroví by znamenala narušení obchodních cest směřujících do Vladivostoku a značně by omezila manévrovací možnosti ruského námořnictva mezi Ochotským mořem a Tichým oceánem. V poslední době se také hovoří o možném výskytu ložisek zemního plynu a jiných nerostných surovin, nacházejících se pod povrchem Kurilského souostroví. Na Kurilských ostrovech také dlouhodobě působí několik ruských vojenských posádek, které zde mají spíše symbolický význam. Avšak pod vlivem eskalace napětí mezi Ruskou federací a Japonským císařstvím rozhodla ruská vláda v roce 2010 o posílení vojenského angažmá na Kurilských ostrovech. Internetový server rozhlas.cz k této problematice uvádí, že⁴¹ „...*Moskva podle ruského prezidenta Dmitrije Medvěděva posílí svou vojenskou přítomnost na Kurilských ostrovech. Šéf Kremlu znovu zároveň zopakoval, že Rusko považuje sporné území za své teritorium.*“ Navýšení vojenských kapacit se dotkne i počtu ruského válečného námořnictva. Ruská federace a Japonské císařství jsou do dnešních dnů na oficiální diplomatické úrovni stále ve válečném stavu, poněvadž mnoho let trvající spor o Kurilské ostrovy blokuje jakékoliv formální

---

⁴¹ ZPRÁVY.ROZHLAS.CZ. *Rusko chce posílit vojenskou přítomnost na Kurilách* [on line] 9.2.2011 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/asieaustralie/_zprava/rusko-chce-posilit-vojenskou-pritomnost-na-kurilach--849124

uzavření rusko-japonských mírových smluv, které by přispěly k uvolnění napětí mezi oběma státy a lepší hospodářské spolupráci na nadnárodní úrovni.

V současné době není reálný přechod od nynějšího diplomatického sporu k otevřenému válečnému konfliktu mezi oběma státy kvůli tomuto spornému území ani brzké japonské znovuzískání těchto ostrovů, které by znamenalo posílení politického, vojenského i hospodářského vlivu Japonska v oblasti Dálného východu v neprospěch Ruské federace.

8.4 Kauza Litviněnko

V listopadu 2006 byl ve Velké Británii radioaktivním poloniem otráven Alexandr Litviněnko, bývalý agent Federální bezpečnostní služby Ruské federace a známý kritik současného ruského prezidenta Vladimira Putina. Na následky otravy o několik dní později zemřel. Alexandr Litviněnko působil také v sovětských dobách jako agent Výboru státní bezpečnosti (KGB). Po pádu komunistického režimu přešel k následovnici KGB Federální bezpečnostní službě Ruské federace. Zde se angažoval v sekci boje s organizovaným zločinem. Avšak v roce 1998 na jedné tiskové konferenci veřejně prohlásil, že v době výkonu své služby u FSB musel přijímat rozkazy, které byly v rozporu s ruskými zákony. Posléze byl kvůli tomuto výroku vyšetřován ruskými bezpečnostními orgány. Alexandr Litviněnko v roce 2000 emigroval do Velké Británie, kde o rok později obdržel politický azyl.

Na základě výsledků britského vyšetřování byl z vraždy Alexandra Litviněnka obviněn také bývalý agent KGB a ruský byznysmen ve Velké Británii Andrej Lugovoj, který však svou vinu vehementně popírá. Internetový server aktualne.cz k této problematice uvádí, že⁴² „...*Sám Lugovoj důrazně trvá na své nevině a tvrdí, že i on se stal v Londýně cílem radioaktivního útoku.*“ Obviněného se také posléze zastali i někteří ruští vládní představitelé. Otrava a následná smrt Alexandra Litviněnka nemalou mírou přispěla ke zhoršení diplomatických vztahů mezi Spojeným královstvím a Ruskou federací. Velká Británie obviňuje ruské bezpečnostní služby, zvláště FSB, z řízené likvidace Alexandra Litviněnka.

---

⁴² AKTUÁLNĚ.CZ. Kauza Litviněnko: Moskva čeká, co přijde z Londýna. on line] 23.5.2007 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/clanek.phtml?id=430037>

9. OHNISKA A PŘÍČINY POTENCIÁLNÍCH KONFLIKTŮ

Ruská federace bude v následujících několika desetiletích nucena čelit mnoha potenciálním konfliktům, týkajícím se například nerostných surovin a ruského obyvatelstva žijícího mimo hranice ruského státu především v tzv. blízkém zahraničí.

Jedním z příkladů již započatého možného konfliktu, avšak v současné době zatím ještě neozbrojeného, je spor o Antarktidu. Tato politická rozepře mezi Ruskem, Kanadou, Dánskem a Spojenými státy americkými se týká čtvrtiny doposud neobjevených zásob ropy a ložisek zemního plynu, nacházejících se právě pode dnem Severního ledového oceánu. Dříve se tento politický spor týkal také Ruské federace a Norského království, avšak v září 2010 byla mezi těmito státy v Murmanskú uzavřena dohoda, která čtyřicetiletý konflikt o sporné teritorium ukončila. Oficiální internetové stránky Norského království k této problematice uvádějí, že⁴³ „*Rusko a Norsko urovnaly po 40 letech hraniční spor o rozdělení území v Arktidě. Nová smlouva umožní oběma těžbu ropy a plynu ze dna moře. Území, o které se Moskva a Oslo přely, má rozlohu asi poloviny Německa a leží mezi prokázanými nalezišti obou států.*“ Dalším důvodem potenciálního sporu o arktickou oblast jsou budoucí námořní cesty ve vodách Severního ledového oceánu, které kvůli tání ledovců postupně začínají být dostupné. Současná vláda Ruské federace považuje Arktidu za území pevně propojené podmořským šelfem s oblastí Sibiře. Svědectvím ruských snah o získání arktického prostoru bylo upevnění vlajky Ruské federace na dně Severního ledového oceánu přímo pod severním pólem ruskou vědeckou expedicí v srpnu 2007. Nynější ruská vláda také nedávno prohlásila, že arktický prostor má být v budoucnu pod bdělejším dohledem Federální bezpečnostní služby Ruské federace a ruské armády. Důkazem tohoto prohlášení může být i nejsevernější základna Federální bezpečnostní služby Ruské federace, nacházející se na polárním souostroví Země Františka Josefa.

Dalším z příkladů potenciálního sporu může být možný konflikt mezi Ruskou federací a Čínskou lidovou republikou o ložiska nerostného bohatství na území Sibiře. Čínské lidové republiky, jakožto světové hospodářské velmoci, začínají pomalu, ale jistě docházet nerostné suroviny, které jsou stěžejní pro chod lehkého i těžkého průmyslu a fungování čínského tržního hospodářství. K tomuto potenciálnímu konfliktu mohou

---

⁴³ NORSKO OFICIÁLNÍ STRÁNKY V ČESKÉ REPUBLICE. *Rusko a Norsko urovnali spor o hranice v Arktidě*. [on line] 15.9.2010 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW: http://www.noramb.cz/News_and_events/News/Rusko-a-Norsko-urovnaly-spor-o-hranice-v-Arktid/

příspěť také snahy čínských imigrantů žijících na Sibiři, kteří v následujících desítkách let jistě budou usilovat o více práv od ruského státu a vyšší míru autonomního rozhodování v rámci státního útvaru Ruské federace.

Eventuálním konfliktem může také skončit spor o Krymský poloostrov mezi Ukrajinou a Ruskou federací, obývaný v převážné míře etnickými Rusy, kteří tuto oblast osídlili na konci čtyřicátých let minulého století. Původním obyvatelstvem tohoto regionu byli Krymští Tataři, jež se stali oběťmi politiky Josifa Vissarionoviče Stalina v otázce poválečných deportací národnostních menšin na území tehdejšího Sovětského svazu. Šárka Waisová k této problematice uvádí, že⁴⁴ „...*Za druhé světové války byl Krym dočasně okupován Německem. Po dobytí krymského území sovětskou armádou byla v květnu 1944 obviněna tatarská menšina z kolaborace a deportována do Střední Asie.*“ V únoru 1991 byla vyhlášena Autonomní republika Krym v rámci Ukrajinské sovětské socialistické republiky. V květnu 1992 deklarovala krymská autonomní vláda nezávislost na Ukrajině. V roce 1995 se ukrajinské vládě podařilo potlačit separatistické tendence krymských Rusů prostřednictvím diplomatického zpacifikování situace a potvrzením záruk krymské vládě ohledně ponechání částečné samosprávy. Důvodem potenciální eskalace napětí na Krymském poloostrově může být jednak skutečnost, že v největším krymském přístavním městě Sevastopol dlouhodobě kotví ruská černomořská flotila, jakož i fakt, že Autonomní republika Krym představuje svou strategicky velmi důležitou polohou v oblasti Černého moře významného aktéra ve sféře geopolitického soupeření.

---

⁴⁴ WAISOVÁ, Š. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha : Portál, 2005. s.52

ZÁVĚR

Bezpečnostní stabilita v Ruské federaci přímo souvisí s její stabilitou politickou. Po znovuzvolení Vladimira Vladimiroviče Putina do funkce prezidenta Ruské federace jakožto jediného kandidáta politické strany Jednotné Rusko v prezidentských volbách v březnu 2012, nelze očekávat výrazné změny v konceptu a směřování ruské zahraniční politiky a vnitřní bezpečnosti. Ruské bezpečnostní složky v současnosti nadále procházejí reformami, jejichž výsledky se stanou viditelnými teprve za několik let. Reformy ruských bezpečnostních složek lze také označit za velmi dlouhodobou záležitost, neboť trvají nejedno volební období. Vítězství politického subjektu Jednotné Rusko v parlamentních volbách v prosinci 2011 dávají tomuto reformnímu úsilí poměrně vysoké šance na úspěšné dokončení během několika let a na neměnnost průběhu celého reformního procesu.

Vzhledem k neměnnosti stávajícího politického vedení Ruské federace s největší pravděpodobností nenastane přenastavení kurzu aktivit ruské zahraniční politiky tzv. blízkého a vzdáleného zahraničí, které mají v současné době po uzavření mnoha mezinárodních smluv v problematice mezistátní bezpečnosti spíše pacifistický charakter. Avšak v budoucí době nelze očekávat smířlivější postoj ruských bezpečnostních složek především v otázce boje s terorismem a organizovaným zločinem. Také se nelze domnívat, že ruská diplomacie přijme za svou politiku appeasementu v záležitosti sporu o Antarktidu či mezinárodního uznání Jižní Osetie a Abcházie jakožto států nezávislých na Gruzii.

Ruské bezpečnostní složky, zvláště ruská armáda a útvary Ministerstva vnitra, mají přednostní, kompletní a jedinečnou zásluhu na zklidnění politické i bezpečnostní situace v Čečensku a Dagestánu. Díky kvalitně odváděné práci ruských bezpečnostních složek v ozbrojené konfrontaci s temnějšími separatistickými povstalci a islamistickými teroristy mohou obyvatelé severního Kavkazu žít v míru a stabilitě.

Etničtí Rusové, žijící na území států tzv. blízkého zahraničí, budou na svých zemích nadále požadovat více práv a politického uznání jakožto poměrně početná a společensky aktivní národnostní menšina. Tyto nároky mohou vyvolat jisté napětí v otázkách bezpečnostní strategie Ruské federace a činnosti ruských bezpečnostních složek, nicméně k vážnějším reakcím tyto požadavky patrně nepovedou.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

LITERÁRNÍ ZDROJE

1. KNOPP, G. *Stalingrad*, překlad Čadský, V., 1. vydání. Praha : Ikar, 2005, 368 s. ISBN 80-249-0610-4
2. KOLEGIUM OXFORDSKÉHO SLOVNÍKU. *Oxfordský slovník*, překlad Bendl, S. Horčíčka, V. Kovář, M. Raková, S. Skřivan, A. Stellner, F. Stellnerová, A. a Zíková, M., 1. vydání. Praha : Academia, 2005, 680 s. SBN 80-200-1054-8
3. LUNDE, P. *Organizovaný zločin*, překlad Konečná, E., 1. vydání. Praha : Mladá fronta, 2009, 200 s. ISBN 978-80-204-1997-2
4. PIEKALKIEWICZ, J. *Bitva o Moskvu*, překlad Pilát, V., 1. vydání. Praha : Naše vojsko, 2004, 293 s. ISBN 80-206-0729-3
5. PRIMAKOV, J. *Svět bez Ruska*, překlad Oganesjanová, D., 1. vydání. Praha : Ottovo nakladatelství, 2010, 183 s. ISBN 978-80-7360-951-1
6. ŠMÍD, T. *Organizovaný zločin v Ruské federaci*, 1. vydání. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2009, 236 s. ISBN 978-80-210-4846-1
7. ŠVANKMAJER, M. VEBER, V. SLÁDEK, Z. MOULIS, V. DVOŘÁK, L. *Dějiny Ruska*, 4. vydání. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2004, 574 s. ISBN 80-7106-658-3
8. ULFKOTTE, U. *Válka v temnotách*, překlad Dvořáček, P., 1. vydání. Praha : Ikar, 2007, 472 s. ISBN 978-80-249-0959-2
9. WAISOVÁ, Š. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*, 1. vydání. Praha : Portál, 2005, 206 s. ISBN 80-7178-390-0
10. WAISOVÁ, Š a kolektiv. *Slabé státy. Selhání, rozpad a obnova státnosti*. 1. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007, 295 s. ISBN 978-80-7380-069-7

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

1. NOVINKY CZ, *Putinova strana vyhrála volby, ale značně oslabila* [on line].5.12.2012. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW:<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/252495-putinova-strana-vyhrala-volby-ale-znacne-oslabila.html>
2. HLAS RUSKA. *Jednotné Rusko* [on line].17.11.2011. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW :<http://czech.ruvr.ru/2011/11/16/60501016.html>

3. HLAS RUSKA. *KPRF* [on line].17.11.2011. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW:<http://czech.ruvr.ru/2011/11/16/60501660.html>
4. HLAS RUSKA. *LDSR* [on line].17.11.2011. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW: <http://czech.ruvr.ru/2011/11/17/60573023.html>
5. DENÍK CZ. *Medvědév oznámil modernizaci ruské armády.* [on line].17.3.2009. [cit. 2012-02-11]. Dostupné z WWW: http://www.denik.cz/ze_sveta/rusko_medvedev_armada20090317.html
6. ZPRÁVY.ROZHLAS.CZ. *V Rusku roste kriminalita uvnitř policie.* [on line].26.1.2010. [cit. 2012-02-11]. Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/686466
7. ZPRÁVY.ROZHLS.CZ. *V Rusku startuje policejní reforma* [on line].1.3.2011 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z WWW.http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/857869
8. AKTUÁLNĚ CZ. *Moskva zažila stotisícovou protivládní demonstraci.* [on line].4.2.2012 [cit. 2012-02-28]. Dostupné z WWW: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=731769>
9. ZPRÁVY.ROZHLS.CZ. *V Rusku demonstrovali odpůrci Putina.* [on line].5.3.2012 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/1027675
10. IHNED.CZ. *Rusko vyslalo do Afghánistánu agenty a vrtulníky.* [on line]29.10.2010 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.ihned.cz/svet/c1-47576900-rusko-vyslalo-do-afghanistanu-agenty-a-vrtulniky-do-boje-proti-drogam>
11. IDNES.CZ. *V sutinách domu našli záchranáři 120 těl.* [on line]14.9.1999 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z WWW: http://zpravy.idnes.cz/v-sutinach-domu-zachranari-nasli-sto-dvacet-mrtvych-tel-pju-zahranicni.aspx?c=990913_063642_zahranicni_kub
12. IDNES.CZ. *V Dubrovka: muzikál, který se utopil v krvavé lázni.* [on line]23.10.2007 [cit. 2012-03-11]. Dostupné z WWW: http://zpravy.idnes.cz/dubrovka-muzikal-ktery-se-utopil-v-krvave-lazni-ftw-zahranicni.aspx?c=A071022_172116_zahranicni_ad

13. BBC.CZECH.COM. *První výročí masakru v Beslanu.* . [on line]1.9.2005
[cit. 2012-03-12]. Dostupné z WWW:
http://www.bbc.co.uk/czech/worldnews/story/2005/09/050901_russia_beslan_anniv_pckg.shtml
14. LIDOVKY.CZ. *Desítky mrtvých při vlakové tragédii.* [on line]27.11.2009
[cit. 2012-03-12]. Dostupné z WWW: http://www.lidovky.cz/desitky-mrtvych-pri-vlakove-tragedii-rusove-podeziraji-teroristy-1fz-/ln_zahranici.asp?c=A091127_231805_ln_zahranici_kim
15. TÝDEN.CZ. *Sebevražedné atentátnice se odpálily v moskevském metru.*
[on line]29.03.2010 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z WWW:
http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/rusko-a-okoli/sebevrazedne-atentatnice-se-odpalily-v-moskevskem-metru_163697.html
16. DENÍK.CZ. *Terorista zabil na moskevském letišti desítky lidí.* [on line] 24.1.2011
[cit. 2012-03-25]. Dostupné z WWW: http://www.denik.cz/ze_sveta/nejmene-dvacet-mrtvych-pri-explozi-na-ruskem-letis.html
17. RUSKODNES.CZ. *Islám v Ruské federaci* on line] 18.5.2007 [cit. 2012-04-02].
Dostupné z WWW: <http://www.ruskodnes.cz/index.php?page=clanek&id=508>
18. TÝDEN.CZ. *Rusko vyhlásilo konec války v Čečně.* [on line] 16.4.2009
[cit. 2012-03-12]. Dostupné z WWW:
http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/rusko-a-okoli/rusko-vyhlasilo-konec-valky-v-cecne_115143.html
19. NOVINKY CZ. *Ruské tanky dorazily k metropoli Jižní Osetie.* [on line] 8.8.2008
[cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW:
<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/146801-video-ruske-tanky-dorazily-k-metropoli-jizni-osetie.html>
20. NOVINKY CZ. *Ruské tanky dorazily k metropoli Jižní Osetie.* [on line] 8.8.2008
[cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW:
<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/146801-video-ruske-tanky-dorazily-k-metropoli-jizni-osetie.html>
21. NOVINKY.CZ. *Při nepokojích v Estonsku ubodali demonstranta.* [on line]
27.4.2007 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW:
<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/114050-pri-nepokojich-v-estonsku-ubodali-demonstranta.html>

22. ZPRÁVY.ROZHLAS.CZ. *Rusko chce posílit vojenskou přítomnost na Kurilách* [on line] 9.2.2011 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW:
http://www.rozhlas.cz/zpravy/asieaustralie/_zprava/rusko-chce-posilit-vojenskou-pritomnost-na-kurilach--849124
23. AKTUÁLNĚ.CZ. *Kauza Litviněnko: Moskva čeká, co přijde z Londýna.* [on line] 23.5.2007 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW:
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/clanek.phtml?id=430037>
24. NORSKO OFICIÁLNÍ STRÁNKY V ČESKÉ REPUBLICĚ. *Rusko a Norsko urovnali spor o hranice v Arktidě.* [on line] 15.9.2010 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW:
http://www.noramb.cz/News_and_events/News/Rusko-a-Norsko-urovnaly-spor-o-hranice-v-Arktid/

ABSTRAKT

ZUNT, M. *Problematika bezpečnosti v Rusku se zaměřením na činnost bezpečnostních složek : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2012. s. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jan Gregor, Ph.D.

Klíčová slova: bezpečnost, bezpečnostní situace, politická strana, bezpečnostní složky, příslušník bezpečnostních složek, ruská armáda, demonstrace, operace, napětí, teroristický útok, kriminalita, invaze, protiteroristické operace, separatističtí povstalci, konflikt, rozhodování, autonomie, potenciální spor.

Bakalářská práce se zabývá komplexním pohledem na bezpečnostní situaci na území Ruské federace jak z vojenského, tak i z politického hlediska. Podrobně popisuje historii ruských bezpečnostních složek, která je zaměřena převážně na vývoj ruských ozbrojených sil a tajných služeb. Bakalářská práce zmiňuje faktory, které mohou ohrozit současný poměrně stabilní bezpečnostní stav prostřednictvím demonstrací a sociálních či etnických konfliktů. V práci jsou uvedeny také dva příklady mezinárodní spolupráce ruských ozbrojených sil v boji s teroristy. Dále je zde uvedena kapitola zabývající se teroristickými akcemi provedenými v Rusku, jež byly v drtivé většině spáchány čečenskými islamisty. Jedna z kapitol se zabývá organizovaným zločinem, kde jsou uvedeny příčiny a důvody vzniku současného stavu kriminality a analyzuje dnešní míru organizované zločinnosti. Část věnovaná ozbrojeným přeshraničním konfliktům Ruské federace je zaměřena na rozbor vojenských operací vedených ruskými ozbrojenými složkami a v menší míře také prostřednictvím Federální bezpečnostní služby Ruské federace. Závěr bakalářské práce je soustředěn na demonstraci příkladů ohnisek a příčin možných konfliktů za účasti Ruska.

ABSTRACT

ZUNT, M. *Issues of security in Russia with a focus on activities of security forces: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o.p.s., 2012. Bachelor Thesis Manager: PhDr, Jan Gregor, PhD.

Key words: security, security situation, political party, security forces, member of security forces, Russian Army, demonstration, operation, tension, terrorist attack, criminality, invasion, antiterrorist operations, separatist rebels, conflict, decision making, autonomy, potential dispute.

The Bachelor Thesis deals with a comprehensive view of the security situation in the territory of the Russian Federation, from both military and political points of view. It describes, at a detail level, the history of Russian security forces, with a main focus on development of Russian armed forces and secret services. The Bachelor Thesis mentions various factors which may influence the current relatively stable security situation through demonstrations and social or ethnic conflicts. The Thesis provides also two examples of international cooperation of Russian armed forces in the fights against terrorists. Besides this, the Thesis includes a chapter dealing with terrorist attacks carried out in Russia, which were committed in an overwhelming majority by Chechen Islamists. One of the chapters deals with organised crime where causes and reasons for the arising of the current crime situation are provided and the current rate of organised crime is analysed. The part dealing with armed and cross-border conflicts of the Russian Federation is focused on the analysis of military operations conducted by Russian armed forces and in a lesser extent also through the Federal Security Service of the Russian Federation. The conclusion of the Bachelor Thesis is concentrated on the demonstrating of examples of centres and causes of possible conflicts with participation of Russia.